XXIV. ÉVFOLYAM
2013. 6. SZÁM
ÁRA: 1000 FT

Biokultúra

A MAGYAR BIOKULTÚRA SZÖVETSÉG SZAKFOLYÓIRATA

BARÁTSÁGBAN A TERMÉSZETTEL, AZ EMBERREL

Termelői partnereinknek szívből kívánunk

egészséget,

lelkesedést

és hitet,

hogy mindaz megvalósuljon,

amit 2014-re megterveztek.

Szeretettel

Dr. Robert Brandes

Menzel Lena

Matiszné Ildi

Juhász József

Menzel Christine

Petró Ildikó

Balák Kitti

Bodó Eszter

Naturgold®

·FARMS·

Tel: +36 48/560-525 Fax: +36 48/560-524

e-mail: info@naturgoldfarms.hu

www.naturgoldfarms.hu

Bio Ádvent?

Az Ádvent a várakozás időszaka. A hívő emberek ilyenkor várják azt, akitől a világ más lesz, a „szemet-szemért, fogat-fogért" szellemét felváltja a megbocsátásé, a szereteté. És tényleg megtörtént a csoda, a Megváltó kétezer éve megérkezett egyszerűen, a lehetséges legtermészetesebb körülmények között: jászolban, barmok leheletétől melegítve.

A lelkünk így van berendezkedve: mindig a jobbra vár! Most így van a magyar bio társadalom is, várja a jobbat. A méltánytalan mellőzöttség, a pénzre hajtó törtetők megalázó előretörése, az igaztalan bántás után a kevésbé tehetséges, rosszabb adottságú nemzetek mögött lemaradottak rossz szájízével, megint reménykedünk.

Most a jelek azt mutatják, hogy bizakodhatunk, bár fellegek is kúsznak a bio égre. Sajnos állami bioterületek kerülnek vissza ezer hektár számra a vegyszerezőkhöz, az újra szennyezőkhöz, (lobbi) boszorkánykonyhákban készülnek a „zöldített", de azért mégiscsak gyilkos vegyszerekre épülő gazdálkodást támogató tervezetek.

De mégis! Egymás után születnek a „sötét hatalom" szándékával ellentétes jelenségek, olyanok, mint pl. az, hogy a kistermelők már kicsit könnyebben értékesítenek, biztató az egyre több rövid ellátási lánc kiépítése, mintamenza is jó lépés, főként, ha nő benne a bio alapanyagok aránya, megjelent a közösség támogatta mezőgazdaság is. A biogazdálkodás választása előnyösen érinti a tanyaprogramba, a fiatal gazda programba jelentkezőket, biogazdák könnyebben fognak földhöz jutni, mint a vegyszerezők, készül az ökológiai cselekvési terv, a „Legszebb konyhakertek" zöme nem csak szép, hanem jó is, hiszen legtöbben bio módon kezelik kertjeiket, vagy legalábbis erre törekszenek. A 2014-2020 közötti támogatások tervezői az ökológiai gazdálkodást kiemeltként kezelik, a bio közélet meg azt teheti meg, hogy minden fórumon, találkozón kifejezi annak igényét, hogy a végleges, elfogadott program tartalmazza mindezeket: a magas összegű területi kifizetéseket, az ellenőrzés-tanúsítás költségeinek átvállalását, a biotermékek piacra jutásának segítését, a bioállatartás, -halgazdaság és -méhészet támogatását.

A harc dúl a rossz és jó között. Az azonban biztos, hogy végül és végérvényesen a jó fog győzni, és reméljük, hogy már most ennek a győzelemnek az ádventjét éljük!

Ámen. Így legyen!

Ezt kívánjuk minden kedves Olvasónknak, továbbá azt, hogy legyen áldott Karácsonya, sikerekben, szeretetben gazdag, boldog Új Éve!

Dr. Roszík Péter

IMPRESSZUM

Biokultúra

A Magyar Biokultúra Szövetség szakfolyóirata

Lapgazda: Magyar Biokultúra Szövetség
1061 Budapest,
Anker köz 2-4. III/4.

Kiadó: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.
1112 Budapest,
Oroszvég lejtő 16.
www.biokontroll.hu

Felelős kiadó: dr. Roszík Péter

Lapmenedzser: Széles Viktória

Terjesztés: megrendelés postai úton a kiadótól

SZERKESZTŐSÉG

Alapító főszerkesztő: Seléndy Szabolcs

Főszerkesztő: dr. Roszík Péter

Telefon/fax: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: dr. Roszík Péter (elnök)
Németh Anita
Széles Viktória

Tördelőszerkesztő: Mihalec Hedvig

Nyomda: Pethő Kft.

ELŐFIZETÉS ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:

Cím: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.

Telefon: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

Előfizetési díjak: 1 szám: 1000 Ft • Fél év: 3000 Ft • Egy év: 5500 Ft

Hirdetésszervező: Széles Viktória

Telefon: 1/336-1122, -1123 (129-es mellék)
06-30/619-6926

E-mail: szeles.viktoria@biokontroll.hu

Rovatvezetők: Baliné Seléndy Eszter
Bánfi Brigitta
Bolgár László
Császár Alexandra
Gyimesiné Fülöp Erika
Kiss Attila
Nagy Judit
dr. Roszík Péter
dr. Szalai Tamás
Széles Viktória

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Biokultúrára való hivatkozással lehet. Az újságban hirdetett anyagok, eljárások ökológiai gazdálkodásban való alkalmazhatóságáért felelősséget vállalunk, a hirdetésekben, szponzorált cikkekben közölt hatékonysági adatokért azonban nem.

ISSN 0865-5189

Hulladékpapírból újrahasznosítva

TARTALOMJEGYZÉK

EZ TÖRTÉNT, HÍREK

30 éves a biokultúra mozgalom 5
Az Év Bioterméke nyertesei 8
Rendhagyó megemlékezés a Sárrét pomológusáról 9
A Biovilág hírei 10

30 ÉVES A BIOKULTÚRA!

Az elmúlt harminc év a biomozgalomban 12
A biokultúra harminc éve képekben 13

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK

Rendezvények, események itthon és a világban 18

NÖVÉNYTERMESZTÉS

Az őszi búza fuzáriumos kalászfertőzés elleni védelme 20
Biodiverzitás a Zselicségben 23
Kárpótlás után lett biogazdálkodó 26

FELDOLGOZÁS

Biozöldségek feldolgozása a CGC Hungary Kft.-nél 28

ÉRVEK A BIO MELLETT

ENSZ jelentés: A mezőgazdaságban paradigmaváltásra van szükség 29

A BIOKONTROLL HUNGÁRIA NONPROFIT KFT. HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

Hivatalos közlemények 30

A CÍMLAPON: internet-fotó

30 ÉVES A BIOKULTÚRA MOZGALOM

November 30-án tartották a XXVI. Biokultúra Tudományos Napot a MOM Kulturális Központban. Az esemény fővédnöke dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter és Győrffy Balázs, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara elnöke volt. Az esemény különleges apropóját az adta, hogy idén 30 esztendeje jött létre Magyarországon a biokultúra mozgalom. A Biokultúra Egyesület valamennyi korábbi elnöke meghívást kapott a rendezvényre.

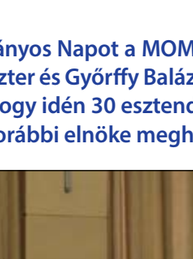
Elsőként *Tóth Katalin*, a Vidékfejlesztési Minisztérium társadalmi és nemzetközi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára emelkedett szólásra, aki kijelentette: soha nem voltak olyan jók a lehetőségek az ökogazdálkodás szempontjából, mint az előttünk álló időszakban, akár a források vonatkozásában, akár a minisztériumon belül folyó munkában. Magyarország pozíciói egyébként is jók a források tekintetében.

A kormány által 2012-ben elfogadott Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy 2020-ig a vidék társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. A Stratégia „Ökológiai gazdálkodás programja” célként fogalmazza meg Magyarország ökológiai gazdálkodási akciótervének elkészítését „A bioélelmiszerek és biogazdálkodás EU akciótervével” összhangban, az ökológiai gazdálkodásba vont területek nagyságának növelés érdekében.

ÖZÖNLÖTTEK AZ OLVASÓI LEVELEK

Frühwald Ferenc, a Bio-Hol-Mi főszerkesztője emelkedett szólásra, aki utalt a kezdetekre: „Seléndy Szabolcs tartott egyszer előadást a biogazdálkodási módról. Elmondta, hogy nagyon sok levél érkezik a Kertészet Szőlészet lapba, ahol saját rovata volt Biológiai kertművelés címmel. Ezeket a leveleket nem volt képes egyedül megválaszolni, akkora mennyiségű posta érkezett. Az én ötletem volt, hogy miért nem hozzuk össze ezeket az embereket egy klubba. Így alakult meg 1983. november 15-én a Biokultúra Klub, amelynek elnöke, a klub vezetője és a Biokultúra újság főszerkesztője is voltam. Később nemzetközi kiállításokra is eljutottam, gyakran saját pénztárcából, támogatás nélkül rendeztük meg a hazai nagy találkozókat. 1990-ben szerveztük meg a budapesti IFOAM világkonferenciát.”

Seléndy Szabolcs kerttervező mérnök 1987-ben lett a Biokultúra Egyesület alelnöke, 1991-től 1994-ig vezette a szervezetet. „Az anyagiakat állandóan biztosítani kellett, nem volt könnyű dolgunk. Nagyon sok ember ismerkedett meg a bio fogalmával, rengeteg érdeklődő levelet kaptunk. Elnökségem alatt indult el a biogazdálkodás minősítése és ellenőrzése. A korábban indult Biokultúra Tudományos Napokat életben tartottuk, amely akkoriban két napig is tartott. Én viszont a vidéki Biokultúra Találkozókat vezettem be, mert úgy éreztem, hogy a budapesti központúság nem szerencsés dolog. Nagyon sikeres alkalmak voltak ezek, az elsőt Győrben tartottuk. Nagy siker volt a budapesti vásárváros területén 1984-ben megépített Biokert is, amely 12 évig fennmaradt. Később azért kellett lebontani, mert utat építettek a helyén. Legalább másfél millió ember nézte meg ezt a biokertet, a mai napig sokan beszélnek róla, a legnagyobb tömeget megmozgató bemutatónk volt” – foglalta össze Seléndy Szabolcs, aki újságíró, szakíró, jelenleg a BioPorta szerkesztője, több szakkönyv szerzője.

HITELESSÉG ÉS SZAKMAISÁG

Dr. Márai Géza: „1995-től 1997-ig voltam elnök. A közösség megteremtése volt az elsődleges szempont, akkor ennek hihetetlen ereje volt. A másik fontos tényező volt a szakmaiság. A biogazdálkodás nehezen elfogadott újdonság volt, sokszor meg is róttak az egyetemen, hogy ennek kimunkálására buzdítottam az egyetemi hallgatókat. A rendszerváltás után sikerült elérnem, hogy csak ezeket az újdonságokat oktathattam, amikor az egyetemen belül megalakult a Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet Ángyán József professzor javaslatára. Sokáig nem születtek jogszabályok az ökológiai gazdálkodással kapcsolatban. A biokultúrának megvolt az ereje, ám át kellett alakítani az egész gondolkodásmódot az illetékes minisztériummal együttműködve. Óriási változás volt, hogy mielőtt az Európai Unióhoz csatlakoztunk volna, már készen állt a hazai biogazdálkodási jogszabály. 1995-ben a Biokultúra Egyesületet felvette az unió az úgynevezett „harmadik országok" listájára.

Kelet-Közép-Európából Magyarországról elfogadta az Európai Unió az ellenőrzésünket, a minősítést. Ez azt jelentette, hogy 1995-től EU-ba bárhová szállíthattak a magyarok biotermékeket. A hitelesség megteremtése, megőrzése volt a legfontosabb feladat, ebben a Biokontroll Hungária megalakítása bizonyult talán a legfontosabbnak. A másik érték pedig a sokszínűség volt, a tudományos világgal kialakultak a kapcsolatok és a város a vidékkel együtt tudott működni a biokultúra mozgalomban."

KÍSÉRLETEK AZ ALGINITTEL

Dr. Solti Gábor, későbbi elnök 1988 nyarán a Földtani Intézetben dolgozott. „Dr. Győrffy Sándor itt hívott fel, tudva, hogy az alginittel folytattam kutatásokat. Beszélgettünk és megtetszett az az irány, amit ő képviselt. Megtetszett az az elhivatottság, amit az akkori tagokban láttam. Megismertem örökös tiszteletbeli elnökünket dr. Sárközi Pétert, Parádi Marikát, Parádi Bandi bácsit, Frühwald Ferencet, Seléndy Szabolcsot, dr. Mezei Ottónét, Széchenyi Sándornét, dr. Szalay Lászlót, Daróczi Jucikát, Bodnár Györgyöt. 1999. május 1-jén én vettem át az elnöki tisztet, 2001. április 27-ig elnökként tevékenykedtem. Munkám nem csak a bio terület növekedésben, hanem a közösségépítésben is megmutatkozott – fogalmazott dr. Solti Gábor, akinek adatai szerint 49 helyi és 18 külföldi csoportban folyt akkor a munka. Az elhangzottakból kitűnt, hogy minden szövetségi elnök elhivatottsággal és teljes erőbedobással képviselte a biogazdálkodók, a biokultúra ügyét."

Czeller Gábor, a Magyar Biokultúra Szövetség jelenlegi elnöke kiemelte: „A biogazdálkodás hazánkban a kiskertesek mozgalmaként indult, 1983. november 15-én megalakult a Biokultúra Klub, majd a Biokultúra Egyesület. A kiskertesek mozgalma szépen bővült, országszerte alakultak a Biokultúra Egyesület helyi csoportjai, majd 1997-től a biogazdálkodás a

támogatott formák közé is bekerült. Ez akkor a biogazdálkodásra átállók egyes költségeinek átvállalását jelentette, később a már átállt területek művelőinek egy része is támogatáshoz jutott. 2005-ben jött létre a Magyar Biokultúra Szövetség és működik a mai formájában. Ám menet közben számos szervezeti korszerűsödésen ment keresztül, mindez annak érdekében, hogy minél hatékonyabban tudják képviselni és szolgálni a biosok érdekeit. Az egyik nagy vívmány például az Ökopiac létrejötte, amely folyamatosan vonzza a vásárlókat a főváros minden területéről."

A BIOSZEMLÉLETMÓD TERJEDÉSE

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara vidékfejlesztésért felelős alelnöke, ifjabb Hubai Imre ismert biogazdálkodó ismertette a legújabb eredményeket, a létrejött új kamara célkitűzéseit. Beszélt az aktuális pályázási lehetőségekről is.

Dr. Győrffy Sándor „Csak a szépre emlékezem" címmel tartott emlékezetes események felelevenítésével, filmvetítéssel összekapcsolt, színes előadást.

A tudományos napon a betegeskedő dr. Mezei Ottóné képviseletében fia, a Biodinamikus Közhasznú Egyesület elnöke tartott visszaemlékezést a kertművelés és a biodinamikus gazdálkodás kezdeteiről, továbbá ismertette a mai helyzetet. Szólt arról, hogy eleinte idegenkedtek az újszerű gondolatoktól, de később a biodinamikus gazdálkodási módszernek egyre több követője akadt.

Az előadók között volt még Csécs Mónika, a solymári Waldorf Iskolából, aki a biodinamikus kertművelés oktatásáról tartott színes, informatív tájékoztatót. Majd dr. Roszík Péter, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. ügyvezetője, a Magyar Biokultúra Szövetség alelnöke beszélt a mai konyhakerti biogazdálkodás helyzetéről, a bioszemléletmód terjedéséről. Az előadó kitért arra, hogy a ház körül csak bio módon szabadna kertészkedni. A vegyszerek okozta veszélyek a legjelentősebbek. A kockázatot okozhatják maguk a növényvédőszerek még szakszerű felhasználás mellett is.

Szabadkai Andrea, a Magyar Biokultúra Szövetség ügyvezetője a biogazdálkodás közétkeztetési lehetőségeiről szólt, megvilágítva a jogszabályi háttért. A téma gyakorlati megvalósíthatóságát mutatta be Szántosi Attila, a Biohungaricum Kft. munkatársa.

A rendezvény az Év Bioterméke díjak átadásával zárult.

Ilonka Mária

AZ ÉV BIOTERMÉKE NYERTESEI

KÖZÖNSÉGDÍJ:
MANDULAVAJ
Zabodál Imre

ÁLLATI TERMÉK:
PARASZTMÁJAS
Tarnamenti 2002 Kft.

GABONA ÉS SÜTŐIPARI TERMÉK:
TÚRÓS BÉLES
Biofalatok Kft.

ZÖLDSÉG-, GYÜMÖLCSTERMÉK:
BIO SZEDER NEKTÁR AGAVÉVAL
Első Híd Kft.

EGYÉB TERMÉK:
TÖKMAGOLAJ
Biogold Natur Kft.

Rendhagyó megemlékezés a Sárrét pomológusáról

Danis György **1945. június 15-én Kétyen született, a vidámság és a pozitív életszemlélet jellemezte. Tréfásan mondogatta is magáról, hogy szinte mindenütt lakott, ahol lehetett, tanult, ahol kellett – országszerte, vagyis amit a térkép mutatott neki. 1971-ben a Szegedi Orvostudományi Egyetemen szerzett általános orvosi diplomát. Danis doktor életútjának állomáshelyei az egyetem után sem ritkultak, szinte a vidéki orvosi munka mindegyik válfaját végigpróbálta.**

Nyugtalan természetét később az ellenzéki mozgalomban jól tudta hasznosítani – jól ki tudták aknázni egy új párt megszervezésében. Az SZDSZ képviselőjeként két ciklusban is tagja volt az Országgyűlésnek. Az ideológiai alapú politizálástól egyre távolabb sodródott az évek során, hosszú ideje már, hogy járta a vidéki Magyarországot, mint tájat, településeket népével és mezőgazdálkodásával kezdve egyre behatóbban vizsgálni. Egyik volt politikustársa és tisztelője modern falukutatónak nevezte őt. A közös utak szervezésének nagy mesterének tekintettem. Olyan helyekre, zugokba jutottam el, ahová és amiről nem is álmodtam. Szomorúszívű számvetése során kiderült, több mint 60 körzetben fordultunk meg együtt, így mi aztán megismertük, miben áll a vidékfejlesztés – a maga buktatóival együtt.

Mindez a Horn-Kuncze kormány időszakára nyúlik vissza, amikor megtanulhattuk, mit neveznek cötkénynek (= bogáncs), hogyan kell igazi tiszai kecsege hallevest főzni. Sok-sok hely, sokféle beállítottságú egyházi személy és polgármester, előítéletes-kevésbé előítéletes emberek kerültek látókörünkbe. Az egyik bájos dunántúli szőlőhegy pincéjébe voltunk hivatalosak vagy negyed százada, ahol a régi községi párttitkár elhatározta, hogy berúgatja a „szadeszes falukutatókat”. Hát nem sikerült, mert biológus agyammal kitaláltam, mire jó a mellettem lévő gumicsizma. Igencsak megöntöttük a lábbelit és majd napokkal később hívott bennünket a merénylet kiagyalója, hogy jól átvertük és még mindig fáj a feje a sok bortól és pálinkától. Persze, ezek az évek nem a duhajkodás jegyében teltek, hallatlan értékes tájökológiai ismereteket és földhasználati tapasztalatokat gyűjtöttünk – állami támogatás nélkül.

Miért is ír valaki nekrológot egy orvos-politikusról, akit megpróbálnak már el is felejteni. Főleg azért, mert Danis György életében nagy fordulatot hozott a vidék bejárása, ami különben sem állt távol tőle. Amikor felismerte, hogy a táj, a hasznos tevékenység talán a legfőbb gyógyszere az embernek, mert az eszmékből és politikából nem lehet megélni… Akadtak olyan kistérségek, ahová úgy ment gyűjteni régi gyümölcsfajtákat, néprajzi és történeti anyagot – mintha ünnepségre indulna. Már falumonográfiák is készültek. Nekem egy újjászületett falukutató lett.

Most, amikor már oly sokan szeretnék tudatni a „világgal”, hogy a történelmi és tájfajtákat nagyon régtől becsülik és szerepük azóta sem csökkent, ő orvos létére ezt a felismerést legalább két évtizede a gyümölcsész mozgalomban okos ötleteivel, „beszervezett” útitársaival, kapcsolataival segítette. De mára épp ennek a mozgalomnak halottja lett, ahogy Bereczki Mátét egészségében és fizikai valójában nagyon megrendítette, amikor a fajtagyűjteményét új területre kellett áttelepítenie.

A négy generáció együtt

Kísértetiesen ismételte magát az élet. Miközben Bereczkivel a túlfeszített munka és tüdőgyulladás végzett, Danis Györggyel az érrendszere hibája. Hosszú hónapokon át, tehetetlenül és mégis szívből szurkolva neki próbáltunk segíteni. A csapás nagyobb volt az elviselhetőnél. Nem volt persze az a szakmai háttere, mint Bereczkinek, de szorgalma, lelkes munkálkodása egy értékes alma- és körtefajta gyűjteményt teremtett a Duna partján. Ebből az ültetvényből való kiszorítása megtörte és felőrölte szervezetét. Sorra jelentkeztek nála a nagy és még nagyobb egészségügyi problémák és ne kerülgessük – az anyagi gondok sem kerülték el. Ő az a politikusfajta volt, aki munkáját küldetésnek tekintette, nem meggazdagodási lehetőségnek. A Fadd-Dombori Dunarét Zrt.-nél mintegy 150-200 alma- és körtefajta törzsfájának kijelölése (főleg a Sárközben), majd a szaporítóanyagok összegyűjtése és leszaporítása, a fák felnevelése és eltelepítése elsősorban azok szemében nagy teljesítmény, akik tudják mit jelent a génbanki fajtafenntartás és az ilyen ültetvények művelése.

Nincs befolyása a kívülálló embernek, hogy alma- és körtefajtáinak gyűjtőhelye az ő szakmai múltja is lehessen, ezzel együtt, amilyen szeretettel próbált a parókia- és plébániakerti gyümölcs programba is bekapcsolódni, az példamutató.

Nem volt könnyű ember, de az a tiszta törekvése, amivel a jónak látott gyümölcsészetbe fektette minden maradék energiáját, megerősítette benne a tiszta célt és az igaz magyarságot. Csak sajnálható, hogy hetési falvaktól Makkoshotykáig, Kötegyántól Ágfalváig ezután már útjainkon eggyel kevesebb igazi barát fog velünk tartani. 2012. november 8-án súlyos, hosszantartó betegség után tért meg az Örökkévaló édenkertjébe, teste ott pihen, amelyről kismonográfiát írt s annyira szeretett – Gerjenben.

Szimbolikusnak tekinthető, hogy szinte készült a nagy útra, tréfás történetek megírására fordította szabadidejét, küszködve a számítógép minden csalafintaságával. De lássuk be, jól tette. A történetei az életről, nem a politikáról szólnak – a *Nagy idők*ben kerül minden közelmúltbeli eseményt, volt miben és kikben csalódni…

Surányi Dezső

A BIOVILÁG HÍREI

EURÓPAI BIZOTTSÁG: élelmiszerként és takarmányként is engedélyezi a GMO SmartStax kukoricát

Az Európai Bizottság élelmiszerként és takarmányként is engedélyezte a sokat vitatott genetikailag módosított kukoricát, a SmartStaxot. A döntést a Bizottságnak küldött több ezer tiltakozó levél ellenére hozták meg. A Testbiotech hivatalosan is benyújtja fellebbezését a bizottsági határozat ellen. Annak ellenére, hogy a SmartStax kukoricát hat rovarölő fehérje termelésére, valamint két gyomirtószernek való ellenállásra fejlesztették ki, sohasem vizsgálták a szermaradékok és a rovarölő mérgek között fellépő kölcsönhatásokat. Az EFSA sem rendelt el a növények egészségre gyakorolt hatásaival kapcsolatos vizsgálatot.

A SmartStax kukorica EU-ba történő behozatala sem a gazdálkodók, sem a fogyasztók számára, sem pedig állategészségügyi szempontból nem jelent hasznot. Épp ellenkezőleg, jelentős kétségek vannak a különféle toxinok elegyét tartalmazó növények biztonságát illetően. Az EU élelmiszer és takarmány piaca olyan kockázatos termékek színterévé válik, amikből senki nem kér. Az USA-ból az EU-ba behozott kukorica mennyisége a 2011. évi több mint 800 000 tonnáról 2012-ben körülbelül 40 000 tonnára esett vissza. Ez a piaci csökkenés a 2012. évi szárazságnak tulajdonítható. A behozatali mutatók 2013-ban várhatóan ismét növekednek, mivel az USA idén jóval magasabb hozamra számít.

Az USA-ban termesztett kukorica mintegy 90%-a genetikailag módosított. Az engedélyezett SmartStax és egy Powercore nevű kukoricával együtt összesen 49 féle genetikailag módosított szervezetet engedélyeztek eddig az EU-ban élelmiszerben és takarmányban történő felhasználásra. Majdnem mindegyik termel rovarölő fehérjét és/vagy rezisztens a gyomirtószerekre. A legfontosabb import növény a genetikailag módosított szója. Az európai élelmiszergyártók általában igyekeznek kerülni a genetikailag módosított növényt tartalmazó termékek előállítását, viszont nagy mennyiségben kerülnek be az állati takarmányokba. A Bizottság arról is döntött, hogy a Tanács elé viszi és szavazásra bocsájtja a Pioneer genetikailag módosított 1507 kukoricáját. A GMO ipar el akarja fogadtatni, hogy ez a kukorica is bekerüljön az európai termesztésbe. A 1507 kukorica rezisztens a glufozinát gyomirtószerre, továbbá rovarölő fehérjét is termel. Ezt a kukoricát is felhasználták a SmartStax kifejlesztésénél. *http://www.organic-market.info*

INDIA: már nem fenyegeti kipusztulás a vörös rizst

A gyógyhatású tulajdonságokkal rendelkező vörös rizst több mint 2000 éve termesztik Indiában, azonban az elmúlt 40-50 évben folyamatosan csökkent a termőterülete, mivel termelékenysége az alacsony terméshozama miatt a modern nagy hozamú hibridekhez képest alulmaradt. 15 évvel ezelőtt egy volt marketinges szakember, Narayanan Unni felkutatta a kihalással fenyegetett rizs még létező termőhelyeit és nagy erőfeszítések árán elegendő mennyiséget gyűjtött össze a szaporítás fenntartásához. Narayanan Unni 2006-ban ökológiai gazdálkodásba kezdett. Mindeközben az ősi kultúrnövény megőrzésére irányuló törekvéséért a helyi önkormányzat és a mezőgazdasági hatóságok többször elismerésben is részesítették. Narayanan Unni elmondása szerint rendkívüli nehézséget okozott olyan tiszta szaporítóanyagot szerezni, ami nem szennyeződött hibridekkel. Ma már Narayanan ökológiai gazdálkodóként közel 5 hektáron termeszti a Navara nevű vörös rizst, amiről azonban hektáronként körülbelül csak 500-625 kg-ot takarít be. Időközben a gazdálkodó egyre több gazdát ösztönöz a ritka fajták termesztésére és a Navara földrajzi név oltalmáért folyamodott. Napjainkban tudósok, mezőgazdasági szakemberek és diákok keresik fel ökológiai gazdaságát a Navara Eco Farmot, hogy a vörös rizs termesztését tanulmányozzák. *http://oneco.biofach.de/en/news*

FRANCIAORSZÁG: 40 városban lát el étkezdéket egy ökológiai szövetkezet

2010-ben öt zöldségtermesztő összefogott és megalapította a Bretagne Bio Équité szövetkezetet. Azóta a bretagne-i és párizsi régió 40 városába szállítanak iskolai, illetve céges ebédet. Az öt termelő egy korábban tengeri lazac feldolgozóként működtetett üzemet alakított át a maga feldolgozói igényeihez szabva, ahol most körülbelül 60 gazda termékét tisztítják, darabolják és készítik elő a kiszállításra. A Bio-Bretagne Szövetség szerint 162 millió adag ökológiai ételt fogyasztanak évente Bretagne-ban, amiből 60 millió adag iskolákba, 2 millió adag pedig a helyi hivatalok étkezdéibe kerül. A tervek szerint az év végére 165 tonna feldolgozott zöldséget fognak kiszállítani, amely a jövő év végére 500 tonnára növekszik, 2015-re pedig elérheti az 1000 tonnát is. *http://oneco.biofach.de/en/newsm*

Az ökológiailag művelt területek hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez

Világszintű elemzések szerint az ökológiailag művelt területek kevesebb nitrogén-oxidot bocsátanak ki és jóval nagyobb mennyiségben veszik fel a légköri metánt, mint a nem ökológiailag művelt területek, aminek következtében hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez. Ez az eredmény a világ minden tájáról gyűjtött adatok alapján, a FiBL szakértői csoportja és a hohenheimi egyetem által végzett 19 összehasonlító tanulmány kiértékeléseként született. Az ökológiailag művelt talajok egy hektárra és évre vetített nitrogén-oxid kibocsátása átlagosan 492 kg szén-dioxiddal egyenértékű, ami alacsonyabb a nem ökológiai módon művelt talajok nitrogén-oxid kibocsátásánál, sőt az ökológiailag művelt talajok légköri metán elnyelése valamivel magasabb. A terméshozamra vetített nitrogén-oxid kibocsátás azonban magasabb az ökológiai művelési rendszerben. Ez az ökológiai művelés alatt álló területek alacsonyabb terméshozam szintjének tulajdonítható. A termés-

hozamra vetített nitrogén-oxid kibocsátás kiegyenlítéséhez körülbelül 9%-os terméshozam növekedésre lenne szükség az ökológiai művelésben. A tanulmány ugyanakkor csak a mezőgazdasági területek talaj eredetű kibocsátását vette számításba, és nem számolt például a műtrágya előállításból vagy a gazdaságban keletkezett hulladék kezeléséből eredő kibocsátással. A tanulmány szerint az ökológiai gazdálkodás pozitívan járul hozzá a jövőbeni fejlődéshez. Az a tény, hogy az ökológiai művelésű talajok kevesebb nitrogén-oxidot bocsájtanak ki, elsősorban a talaj minőségnek köszönhető. Ezzel szemben úgy tűnik, a nem ökológiai területek nitrogén-oxid kibocsátása elsősorban a felhasznált nitrogén műtrágya mennyiséghez kötődik. *http://www.fibl.org/en*

PIONEER 1507 – a tagállamok dönthetnek egy génmódosított kukorica engedélyezéséről

Az Európai Bíróság ítéletét követően az Európai Unió Tanácsa, vagyis a tagállamok szakminiszterei elé kerül a döntés arról, hogy jóváhagyják-e a Pioneer 1507 nevű, génmódosított kukorica termesztésének engedélyezését az Európai Unióban – közölte szerdán az Európai Bizottság. A kártevőknek, így például a kukoricamolynak ellenálló Pioneer 1507 jelenleg forgalmazható, de nem termeszthető Európában. A Bizottság azt is közölte, hogy ha a tagállamok a tanácsban nem utasítják el minősített többséggel az engedélyezési javaslatot, akkor a brüsszeli testületnek automatikusan ki kell bocsátania a 10 évre szóló termesztési engedélyt. Jelenleg egyetlen egy génmódosított kukorica, az amerikai Monsanto biotechnológiai vállalat által kifejlesztett MON 810 termesztése engedélyezett az Európai Unióban, amelyet Spanyolországban, Portugáliában, Csehországban, Szlovákiában és Romániában is termesztenek. A kukoricatermesztésre fordított földterület 1,35 százalékát teszi ki ez a típusú kukorica. Emellett 2010-ben az EU az Amflora nevű génmódosított keményítőburgonya termesztését is jóváhagyta, de 2011 óta nem termesztenek Amflorát Európában. Az élelmezési és takarmányozási célra összesen 49 féle, az Európai Unióban felhasználható GMO közül több mint a fele, 27 valamilyen génmódosított kukorica, de vannak köztük olajosmagvak, szója- és gyapotfélék is.

Magyarországon az alaptörvény az egészséghez való joggal kapcsolatban genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdaságról rendelkezik. A MON 810 termesztése emellett további hét uniós tagállamban sem megengedett, ahogy Magyarországon kívül további négy ország az Amflora termesztését is megtiltotta. *MTI*

Európai innovációs díjat nyert Hernádszentandrás

Hernádszentandrás a TÖOSZ Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok 2013. pályázatához kapcsolódóan nyerte el a Magyar Territoria Innovációs Díjat, amely az Európai Territoria Innovációs Díj versenyen való részvétel lehetőségével járt. A Borsod- Abaúj-Zemplén megyei település elnyerte a rangos nemzetközi elismerést, melyet a francia szenátusban, Párizsban vett át Üveges Gábor, a község polgármestere november 13-án. Hernádszentandrás 2013-ban pályázatot nyújtott be a TÖOSZ Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok pályázatának *Az Év Új Nemzedéke* települése kategóriában. A pályázati kiírás célja olyan települések felkutatása volt, amelyek a helyi fiatalokat érintő lokális és általános problémákra olyan egyedi, kreatív megoldási javaslatot mutatnak be, amelyet korábban már végrehajtottak és az intézkedés által minőségi javulást értek el az ott élő fiatalok életkörülményét tekintve. A pályázat elnyerte a TÖOSZ Oklevelét és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium felajánlása alapján hárommillió forint elismerésben részesült. A BioSzentandrás program 2010-ben indult, amikor a hosszú tervezési folyamatot követően 28 millió forintot nyertek arra, hogy megtanulják a biogazdálkodás fortélyait. A projekt közvetlenül 25 ember, 25 család jövőjét, közvetve pedig az egész falu életét megváltoztatta: Hernádszentandrásból BioSzentandrás lett. 2013 tavaszára Hernádszentandrás – ez a pici, halmozottan hátrányos helyzetű település – az északi régió egyik legnagyobb öko gazdaságává vált, a „Kassa-Miskolc tengelyen" egyedüliként. A tevékenységükkel tudatosan mennek szembe azzal a hosszú távon tarthatatlan trenddel, hogy a bioélelmiszer – a mesterségesen magas árszínvonala miatt – csak a kiváltságosok privilégiuma lehet. Az árképzésükkel, a Nyitott Kert és Hűség Programjukkal a megyében, a térségben élőknek is elérhetővé tették a hamisítatlan vidéki, ökológiailag ellenőrzött keretek között termelt zöldségeket és feldolgozott termékeket. Hernádszentandrás az első helyezés mellett megkapta a Magyar Territoria Innovációs Díjat is, amely a francia Territoria Innovációs Díj Európai versenyén való részvétel lehetőségével járt. A Magyar Territoria Innovációs Díjat a Francia-Magyar Kezdeményezések (INFH), a Helyi Obszervatórium (LRMI) és a TÖOSZ hozta létre, a díjak átadására 2013-ban került sor első alkalommal, három kategóriában. Hernádszentandrás a közösségek kategória díját nyerte el. Ezt követte a magyar díjjal járó lehetőség a nemzetközi megmérettetésen, a francia Territoria Innovációs Díj Európai versenyén való részvétel, melyen Hernádszentandrás BioSzentandrás programja elnyerte a francia nemzetközi innovációs megfigyelő intézet, az Observatoire Territoria - Európai Territoria Innovációs Díját. Az elismerés a helyben élők életminőségét javító, kiemelkedő önkormányzati innovációs kezdeményezéseket ismeri el. A rangos elismerést 1986 óta ítélik oda, eddig hazánkban egy település, Hollókő részesült a francia testvértelepülésével közösen 2010-ben ebben a kitüntetésben. 2013-ban Hernádszentandráson kívül az Európai Territoria Innovációs Díjban Ausztria fővárosa, Bécs részesült még. *onkormanyzat.mti.hu*

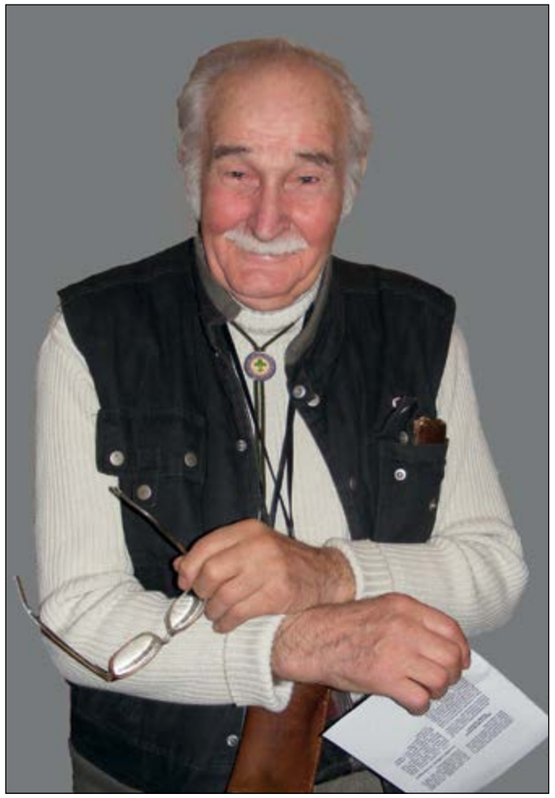
FRANCIAORSZÁG: 20% bio a kórházban

Dél-Franciaországban, Lannemezan kisvárosban a kórházat és a környék iskoláit közös konyhából látják el étellel. Ez a megoldás együttműködésen alapszik, illetve a helyi gazdálkodók kínálatától függ. Garantálja a régió termékeinek folyamatos beszállítását. A cél az, hogy a bio részaránya, ami időközben 20% lett, egyharmad legyen. A konyhán, ami a kórházat ellátja, naponta 3000 adag ételt készítenek el. A konyha éves költségvetése 1,5 millió euró körül van. A továbbiakban szeretnék az állati fehérjéket csökkenteni, illetve saját tésztafélék gyártása is kialakítás alatt van. *http://oneco.biofach.de*

Válogatta és fordította:
Császár Alexandra és Sárközy Adrienn

Az elmúlt harminc év a biomozgalomban

A biogazdálkodás egyik legismertebb szakértője *dr. Győrffy Sándor* többször szerepelt már lapunkban. Idén 85 esztendős a biomozgalom egyik elindítója. Rendhagyó életpályáját tudhat maga mögött. Kertészmérnöki diplomát szerzett, a doktori disszertációját *summa cum laude* minősítéssel írta.

Dr. Győrffy Sándor (A szerző felvétele)

– Több helyen dolgoztam életem során: többek között a pomázi munkaterápiás intézetben is voltam ágazatvezető. Éjszakánként írtam a doktorit és summa cum laude minősítéssel kaptam meg – az azzal járó kézfogással együtt – attól a professzortól, aki annak idején 1949-ben a Kertészeti Egyetemről eltávolításomban is lelkesen közreműködött. Végül is 1958-ban diplomáztam és 1963-ban doktori vizsgát tettem.

– Hogyan indult a biomozgalomban való szerepvállalása?

– Seléndy Szabolcs kertészmérnök-újságíró felkért engem, Valló Lászlót és Szentmiklósi Ferencet egy induló bioklubba szaktanácsadónak. Ez éppen 30 éve, 1983-ban történt. De közben kaptam egy felkérést is, hogy a kollégákkal menjek ki Kuvaitba biokertet építeni.

1983-ban kezdtem a Biokultúra Klubba járni. Nem voltam tag, szaktanácsadóként működtem. Kötetlen munkaidőm volt, fizették a kilométer pénzemet. Az egyik holland cég felkeresett és megkért, hogy segítsek nekik. Jó helyismeretem volt és gyakran kísértem őket az országban. Így indult el a bio a hollandokkal. Tőlük nagyon sokat tanultam a biogazdálkodás lényegéről. Amikor rájöttem, hogy a szaktanácsadás nem fér össze az ellenőrzéssel, akkor meghirdettem a Bioműhelyt a Kertészeti Egyetemen. Akkoriban Török Szilveszter volt a rektorhelyettes és tanszékvezető. Megállapodtunk vele, hogy tarthatunk olyan B tárgyat, ami magában foglalja a biogazdálkodást. Megcsináltam a tantárgy programját, a Biokultúra újságban hirdettük meg és az érdeklődők beiratkozhattak az egyetemre. Még megvannak a bélyegzőim; jeles, jó, elégséges. Elégtelent nem adtak, mert mindenkinek bebélyegeztem, hogy elismerjék neki azt a félévet.

Ezután nyolc féléven keresztül szeptembertől decemberig minden pénteken tíztől kettőig tartottam órát. Kiválasztottam egy témát, meghívtam az abban a témában elismert előadót, nemesítőt, vízgazdálkodót, mikor milyen alaptéma volt. Ő elmondta a mondanivalóját. Utána ugyanezt tette egy általam kiválasztott termelő, aki arról számolt be, hogy neki milyen jó tapasztalatai vannak. Néha nehéz volt megtalálni azt, aki el merte mondani a tapasztalatait. Az egyik alkalommal az ebédszünetben megjelentek a kiskereskedők, a különböző olyan emberek, akiket érdekelt ez a téma.

Hát így indult. A biogazdálkodás fejlődése nagyon érdekesen alakult. „Mi is az a bio?” címen tartottunk Kecskeméten előadást, ezt felvették videóra.

– Maradéktalanul betartották a biogazdálkodás szabályait?

– Ésszel éltünk, nem a papírforma szerint. Azon az oldalon álltam, akik többek között tevőlegesen csinálták és megpróbáltam más területen, újságokban népszerűsíteni. Már 1990-től kezdve zajlott az ismeretterjesztés. Úgy éreztem, hogy részben az előadások révén szót értettem az emberekkel. Ez máig is megvan. Körülbelül 5-6 újságba írtam, az olvasói levelekre válaszoltam. Volt a Magyar Mezőgazdaságban olyan rovat, hogy „Sanyi bácsi” ötletei. Később olyan rovatom lett, ami „Az ökológiai gazdálkodás és vidékfejlesztés” címet kapta. Majdnem minden lapban jelent meg írásom, a Szabad Földben, a sárga TVR újságban. A televízióban a Napraforgó című műsorban, élő adásban is szerepeltem.

Általában a bioklubokban, ahol meghívtak, nem közölték, hogy mi az én feladatom. Gyakran kellett improvizálnom. Azt kértem, hogy legalább küldjék el a műsort, hogy miről folyik majd a disputa, de hát nem küldtek semmit, ott nyomtatták ki. Úgy érzem, hogy az én gyakorlati tevékenységem véget ért az internet korszakával. Nekem nincs számítógépem és sajnos mindent azonnal számítógépen kérnek. Tisztelem, becsülöm a haladást, de nem jó, amikor a gyerekek a mozgás vagy kerti munka helyett a gép előtt ülnek többet.

Különben most írtam arról a sarkantyús gereblyéről, amit én alkottam meg, azért, mert lusta voltam külön a kapát kézbe venni és ráhegesztettem egy háromszög alakú részt a gereblye végére, kovácsoltvasból készült és ezzel könnyebb a munka. Gyakorlati kérdésekkel foglalkozom, például a budakalászi művelődési házban, ahol az emberek igénylik ezt a személyes kapcsolatot. Én úgy érzem, hogy erre szükség van. Mondom: gyere el, kérdezzél. A kérdéseidet is hozzad, meg amid van. És hozzák.

A múltkor kaptam egy zacskó birsalmát, megcsináltam, a következő alkalomra vittem a birsalma-sajtot, hogy tessék megkóstolni, ilyen lett belőle.

– Körülbelül hány ezer ember tanulta meg az ön előadásai nyomán a biogazdálkodást?

– Soha nem számoltam. Az ember, ha így számol, akkor nagyon szegénynek érzi magát.

– Most, hogy tölti mindennapjait? Sokan hívják előadni?

– Nem hívnak, gyakran már azt sem tudják, hogy élek.

– A cikkeit, hogyan juttatja el? Megírja és beviszi?

– Az egyik magazinhoz személyesen megyek be, mert ott is kapok kérdéseket, már menet közben. A Lehel piac mellett van a kiadó, már ott a termelők ismernek, annak idején jártunk oda. Van egy olyan kör, ahol ismernek és hívnak: Sanyi bácsi gyere már... Megírtam 1990-ben „A bioveteményes” című 130 oldalas, kimerítő munkát. Ezt a művet pechemre nem adták ki, mert közben a kiadó megszűnt. Megvan a kézirat..

– Most is kertészkedik?

– Persze. Bio módon. Még a tetőn is kikelt a spenótom*. Beázott a tetőm, újra kellett földelni. Jó földet tettem rá, a fű nem maradt meg, a spenót meg kinőtt.

– Mekkora a kert?

– Az egész telek 800 négyzetméter.

– És ezen mit termel?

– Amit az idén sikeresnek mondhattam: az uborka, a karalábé, a petrezselyem, a paradicsom és a paprika. Tavaly volt gyönyörű paprikám. Krumplit nem termelek, hagymát azt igen. Van egy déli lejtőm, abból fűszerkert lesz. Abban kaprot még nem tudtam meghonosítani, citromfüvem van eredeti, ami ott volt. Van mentám eredeti, s ami ott megterem, azt próbálom elterjeszteni és olyanná tenni, hogy a házi ellátáson felül is legyen valami, amit kínálni tudok: részben ajándéknak, részben meg saját fogyasztásra.

ILMA

**** A szerkesztő megjegyzése:** dr. Győrffy Sándor háza is bio, földbe süllyesztett, termőfölddel fedett ökoház.*

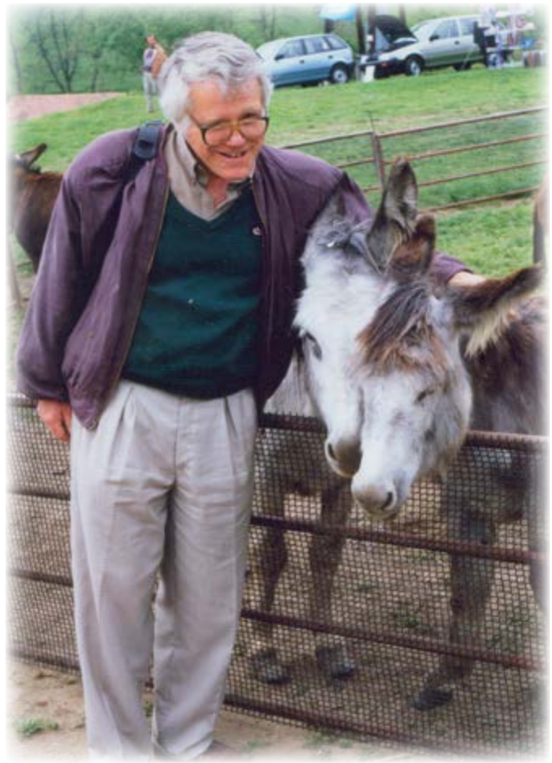
Az ökoház (forrás: www.szeplak.hu)

A biokultúra harminc éve képekben

EZ A BIOÉLELMI-SZÉK
A BIZALOM VÉDJEGYÉBEN megjelölt

Hungary

BIOKULTÚRA EGYESÜLET
1983

FESZTIVÁL A FOGYASZTÓÉRT
Szeretettel köszöntjük
a
4. ORSZÁGOS
BIOKULTÚRA
TALÁLKOZÓ
BIOKULTÚRA EGYESÜLET
1983

MAGYAR
BIOKONTROLL
ŐSHONOS
ÁLLATAINK
BIOKULTÚRA EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE

MINIKERT
-BIOKERT

BIOHÉR

MINIKERT
-BIOKERT

OKOPIAC

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK ITTHON ÉS A VILÁGBAN

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN (SZERVEZŐ, HONLAP)
Január 17-26.	Nemzetközi Zöld Hét	Németország, Berlin (www.messe-berlin.de)
Január 22-23.	Fenntartható Élelmiszer Találkozó	USA, San Francisco (www.sustainablefoodssummit.com)
Január 22-23.	Ökológiai Gazdálkodók Konferenciája	Egyesült Királyság, Birmingham (www.organicresearchcentre.com)
Január 23-24.	BioVak 2014	Hollandia, Zwolle (www.biovak.nl)
Január 27-29.	21. Millésime Bio	Franciaország, Kiállítási Centrum Montpellier (www.millesime-bio.com)
Január 29. – Február 1.	AGROmashEXPO Nemzetközi mezőgazdasági és mezőgép kiállítás | AgrárgépShow | Magyar Kert | Szőlészet és Pincészet	Budapest, HUNGEXPO (www.hungexpo.hu)
Január 30. – Február 2.	Ökológiai Gazdálkodás Konferencia és Kiállítás	Kanada, Guelph, Ontario (www.guelphorganicconf.ca)
*Január	Téli Piknik	Etyek (www.etyekipiknik.hu)
Február 9-11.	Budapesti Mangalica Fesztivál	Budapest, Szabadság tér
Február 12-15.	BioFach, Vivaness 2014	Németország, Nürnberg (www.biofach.com)

A *-gal jelölt esemény időpontja és helyszíne még nem ismert

Nemzetközi Zöld Hét *(2014. január 17-26.).* 2014-ben a 79. alkalommal rendezik meg ezt az 1936-ban alapított nemzetközi élelmiszeripari, mezőgazdasági és kertészeti kiállítást. A megújuló erőforrások, az ökológiai gazdálkodás és a biotermékek, a Fair Trade, a vidékfejlesztés és a kertészet egyre nagyobb szerepet tölt be a Nemzetközi Zöld Héten.

A rendezvényen a termékek széles választékát mutatják be: élelmiszerek és luxuscikkek • sör, bor, szeszesitalok • hústermékek • tengeri halászati termékek • teák, gyógynövények, fűszerek • mezőgazdasági gépek, kertészeti eszközök • vetőmagok • üvegházak, berendezések • tenyészállatok • kisállatok • vadászati és halászati eszközök.

Fenntartható Élelmiszer Találkozó *(2014. január 22-23.).* A következő Fenntartható Élelmiszer Találkozó fő témája az ökológia. Olyan kérdésekre keresik a választ, mint pl. milyen lépéseket tehet az élelmiszeripar a biodiverzitás támogatása érdekében, mi a nyersanyagok etikus felhasználásának legjobb gyakorlata, milyen új fenntartható összetevők játszanak egyre nagyobb szerepet az élelmiszeriparban. Ahogy a korábbi találkozók során, úgy most is színvonalas fórumokon keresik a válaszokat a kérdésekre.

A találkozó az élelmiszeripari fenntarthatósággal, öko-címke rendszerekkel kapcsolatos aktuális témakörökre fókuszál (ökológiai, Fair Trade, Rainforest Alliance, UTZ Certified stb.).

A rendezvényen ezúttal ismét megjelenik az élelmiszeriparban érdekeltek teljes köre, az élelmiszergyártók, nyersanyag beszállítók, kereskedők, szakmai szervezetek, tanúsító szervezetek, kutatók stb.

Ökológiai Gazdálkodók Konferenciája *(2014. január 22-23.).* Intenzív fenntarthatóság, vagy fenntartható intenzifikálás? Az Ökológiai Gazdálkodók Konferenciája az az esemény, ahol a fenntartható élelmiszertermelés iránt érdeklődő ökológiai és nem ökológiai gazdálkodók, kutatók, szaktanácsadók megosztják egymással ismereteiket, tapasztalataikat egy gazdasági és társadalmi szempontból is jobban teljesítő mezőgazdaság érdekében.

BioVak 2014 *(2014. január 23-24.).* 2008-ban rendezték meg először ezt a konferenciát. Azóta a BioVak egy olyan, évente megrendezett eseménnyé nőtte ki magát, ahol a teljes ökológiai gazdálkodási ágazat találkozik. Bemutatják a legfrissebb újításokat és termékeket, valamint központi szerepet játszik az ismeretek átadása. A részvétel kiváló lehetőséget kínál a vállalkozások, termékek, szolgáltatások bemutatására.

21. Millésime Bio *(2014. január 27-29.).* A Millésime Bio rendezvényt 1993-ban a Languedoc-Roussillon régióban alapította a Sudvinbio szervezethez tartozó ökológiai borászok egy csoportja. A minden év januárjában megrendezett szakkiállításon 2014-ben 12 ország közel 800 termelőjének ökológiai borait fogják bemutatni a világ minden tájáról érkező látogatóknak.

AGROmashEXPO *(2014. január 29. – február 1.).* 2014 januárjában ismét együtt kerül megrendezésre az AGROmashEXPO és az AgrárgépShow a HUNGEXPO Budapesti Vásárközpontban. A kiállítási terület nagyságát illetően már most elmondható, hogy ismét a teljes területen, azaz nettó 30 000 négyzetméteren várják a kiállítók a látogatókat.

A két kiállítás egyidejűségével olyan rendezvényt kínálnak a látogatóknak, melyen gyakorlatilag a teljes hazai palettát áttekinthetik. Az AGROmashEXPO az input – gépesítés – logisztika hármasát szem előtt tartva mindhárom tematikában egyre szélesebb választékot mutat be. Növekszik a vetőmagok és egyéb szaporító anyagok, a növényvédő szerek, műtrágyák, kártevő mentesítő anyagok kínálata, de az agrárelektronika, méréstechnika, automatizálás témakörében is egyre több kiállító jelenik meg.

Az AGROmashEXPO keretein belül a hazai gépgyártók (MEGOSZ) tagjai ismételten nagyszabású bemutató keretében vonultatják fel a hazai gépgyártás újdonságait.

A MEGFOSZ (Mezőgazdasági Eszköz- és Gépforgalmazók Országos Szövetsége) tulajdonában lévő AgrárgépShow keretein belül pedig megjelenik a hazai gépforgalmazók színe-java, köztük a nagy, piacvezető cégekkel.

A HUNGEXPO Budapesti Vásárközpont ideális helyszínt biztosít a szakkiállításnak: minőségi környezetben, kizárólag fedett területen, az időjárási viszonyoktól zavartalan körülmények között várja a kiállítókat és látogatókat a nemzetközileg is elismert szakmai rendezvényre, az AGROmashEXPO-ra és társkiállítására az AgrárgépShow-ra.

Az esemény rangját többek között annak is köszönheti, hogy itt jelenik meg a legtöbb hazai cég, itt mutatkozik be Magyarországon a legtöbb külföldi kiállító, és komoly szakmai támogatást tudhat maga mögött mind a Vidékfejlesztési Minisztérium, mind a szakmai szervezetek részéről. A szakmai partnerek közreműködésével már formálódik a kísérő program.

Társkiállításként 2014-ben is csatlakozik az AGROmashEXPO, AgrárgépShow mellé a Magyar Kert (parkok, kertek fenntartásának, művelésének gépei, eszközei) valamint a Szőlészet és Pincészet (technológiát felvonultató) szakkiállítás. A három szakterület együttes bemutatkozása a látogatók számára is kiemelkedő lehetőség, hogy egy időben, egy helyen tájékozódjanak az aktualitásokról, trendekről, újdonságokról.

Budapesti Mangalica Fesztivál *(2014. február 9-11.).* Ez az ingyenesen látogatható, kiváló hangulatú gasztronómiai fesztivál a belváros szívében, a Szabadság téren kerül megrendezésre. Valódi, csak a Mangalicatenyésztők Országos Egyesülete által ellenőrzött termékekkel készülnek a kiállítók, akik az ország minden pontjáról érkeznek a fesztiválra. Emellett kiemelt helyet kapnak a hazai tej- és tejtermék-előállító gazdaságok is. A tejtermékeket a Magyar Tej Úton mutatják be a Mangalica Fesztivál keretében. Természetesen a mangalica- és tejtermékek mellett kiváló minőségű borok, pálinkák fogyasztására is lehetőség van. Emellett kézműves portékák, gyermekprogramok, igazi vásári hangulat várja a rendezvényre kilátogatókat.

Idén is kiemelt fontossággal kezelik a fesztiválszervezők a környezet védelmét, így a szelektív hulladékgyűjtést. A Mangalica Fesztiválon kiállító árusok részére újrahasznosított papírtasakokat biztosítanak. A rendezvény egyik fő különlegessége a fair trade mozgalom elindítása, ahol a vásárló közvetlenül a termék előállítójától vásárol.

Biofach, Vivaness 2014 *(2014. február 12-15.).* A világ vezető ökológiai szakmai rendezvényét 25. alkalommal rendezik meg 2014-ben. A Vivaness, a natúr testápolási termékek szakkiállításával együtt a Biofach minden évben bemutatja az ökológiai élelmiszerek és kozmetikumok világpiacának teljes egészét.

Baliné Seléndy Eszter

Az őszi búza fuzáriumos kalászfertőzés elleni védelme

Az őszi búza fuzáriumos betegsége (kalászfuzáriózis) gyakori és az emberre, állatokra káros anyagcseretermékek megjelenése miatt jelentős gombák okozta betegség. A védekezésben a gyógy- és aromanövényekből származó illóolajok lehetséges megoldást jelentenek a szintetikus úton előállított gombaölő szerek kiváltására.

BEVEZETÉS

A szintetikus növényvédő szer mentes védekezési eljárások kutatása az utóbbi évtizedekben különösen hangsúlyossá válik. A gyógy- és aromanövényekből nyert kivonatok, illóolajok ismert antimikrobiális hatásuk révén lehetséges alternatívát jelenthetnek a szintetikus növényvédő szereken (peszticidek) alapuló védelem mellett. A téma alaposabb feltárását indokolják többek között a növényvédő szer használat egyre szigorodó szabályozása, a környezetterhelés csökkentése valamint a szintetikus peszticid-maradékoktól mentes termények iránti fokozódó fogyasztói igények. Az illóolajok gombagátló hatásának vizsgálata régóta ismert és ma is intenzíven kutatott terület, ugyanakkor az eredmények a legtöbb esetben laboratóriumi vizsgálatokon alapulnak, üzemi körülmények között (szabadföldi vagy hajtatott növényállományokban) végrehajtott kísérletekről ritkán találunk adatokat.

Hazánk egyik legfontosabb szántóföldön termesztett növénye az őszi búza. Vetésterülete meghaladja az 1 millió hektárt. A termesztés biztonságát egyéb betegségek (pl. lisztharmat, rozsdák, levél és pelyvafoltosságok) mellett a fuzáriumos betegség, más néven kalászfuzáriózis veszélyezteti. A betegséget *Fusarium* fajok okozzák, amelyek közül járványos években kiemelkedik a *F. graminearum*, illetve a *F. culmorum* szerepe. A fertőzés veszélye nem csak a közvetlen kártételben rejlik, a közvetett kártétel során, egészségre káros anyagcsere termékek (toxinok) képződnek, amelyek megjelenhetnek a takarmányokban illetve a pékárukban.

Az időjárás alakulása és a fertőzöttség gyakorisága szoros összefüggést mutat. A csapadékos években (különösen a virágzás idején hulló gyakori esőzésekkor pl.: 1978, 1979, 1999, 2010) az átlagos szemfertőzöttség gyakorisága országos szinten meghaladta a rendkívül magas, 20%-os értéket (Aponyi és társai, 1998.; Halász és Valovics, 2012). A betegség elleni hatékony védelem, a különböző védekezési eljárások együttes, integrált alkalmazását kívánja meg. A peszticidmentes eljárások kutatása, különösen az ökológiai termesztés területén, nagy hangsúlyt kap. Korábban számos ismert illóolaj (pl.: fahéj, szegfűszeg, szurokfű, citromfű) hatását értékelték laboratóriumi körülmények között a gabonaféléken előforduló Fusarium fajok ellen. A kórokozó növekedésének, valamint a toxinok felhalmozódásának gátlásában több esetben ígéretes eredményeket kaptak.

A Budapesti Corvinus Egyetem Növénykórtani Tanszékén folytatott több éves elővizsgálatra alapozva célul tűztük ki néhány gyógynövény, különböző mentafélék, a fahéj és a kakukkfű, felhasználása lehetőségének értékelését a betegség elleni védelemben.

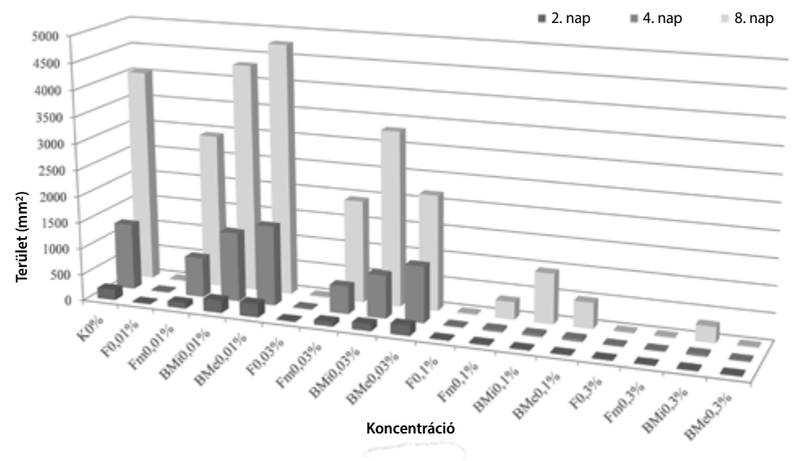
LABORATÓRIUMI VIZSGÁLATOK

A betegség kórokozói elleni hatásvizsgálatot a szabadföldi kezeléseket megelőzően laboratóriumban, ellenőrzött körülmények között kezdtük el. Mesterséges táptalajon először három mentafféle, a borsosmenta 'Mitcham', a borsosmenta 'Mexian' és a fodormenta növényi kivonatának és légszáraz darálékának kórokozó növekedésére gyakorolt hatását értékeltük. A növényi anyagokat eltérő koncentrációban illetve dózisban adagoltuk a táptalajhoz, majd egy nappal később a gombát a táptalaj közepére oltottuk. Az illóolajok hatását hasonló módon értékeltük: az illóolajokat eltérő koncentrációban adtuk kézmeleg táptalajhoz, amelyet az illóolaj cseppecskék egyenletes eloszlása érdekében folyamatos rázás mellett öntöttünk tenyészedényekbe. A kórokozó gombát a megszilárdult táptalaj közepére oltottuk. A mentaolajok mellett, a ciklámen fuzáriumos betegsége ellen korábban már hatékonynak bizonyult fahéj illóolajának hatását is értékeltük. A gátló hatásra a gombatelepek növekedésének mértékéből következtettünk. A kapott adatokat számítógépes program segítségével, statisztikai módszerekkel is feldolgoztuk.

A mentafélék daráléka táptalajon jelentősen gátolta a kórokozó telepeinek növekedését. A legkisebb telepek a borsosmenta 'Mitcham' darálékát tartalmazó (1g/15 ml) táptalajon fejlődtek. A kezelt tenyészetek területe átlagosan negyedére csökkent a darálékot nem tartalmazó táptalajon fejlődött tenyészetekéhez képest. A gátlás statisztikailag mindhárom mentafélénél igazolható volt. A vizes kivonatok kórokozó fejlődésére gyakorolt hatása kevésbé volt jelentős, a gombatelepek növekedését nem, vagy csak kismértékben gátolták. Az illóolajok közül a fahéj olaja volt a leghatásosabb. A vizsgált koncentrációkban (0,01%, 0,03%, 0,1% és 0,3%) a kórokozó egyáltalán nem indult fejlődésnek. A menta illóolajok közül táptalajon a fahéj után a fodormenta olaja gátolta számottevően a telepek fejlődését. Az illóolajok gátló hatását, az azokat nem tartalmazó táptalajon fejlődő telepekhez képest statisztikailag minden esetben igazoltuk *(1. ábra)*. *(Az ábrákon az azonos betűk statisztikailag homogén csoportot jelölnek 95%-os biztonsági valószínűségi szinten. Az oszlopok felett az adatokhoz tartozó átlagos szórásértékek láthatók.)*

SZABADFÖLDI VIZSGÁLATOK

A laboratóriumban hatékony illóolajokkal a szabadföldi kezeléseket két helyszínen végeztük, Sóskúton a Sóskút Fruct Kft. illetve Röjtökmuzsajon a NÉBIH fajtakísérleti állomás őszi búza állományában. A fodormenta és a fahéj illóolajának hatékonysága mellett a kórokozók elleni vizsgálatainkban korábban gyakran eredményesnek bizonyult kakukkfű illóolajának hatékonyságát is értékeltük a kalászfuzáriózis ellen. A kezeléseket 2012-ben (Sóskút) és 2013-ban (Röjtökmuzsaj) is beállítottuk. Az illóolajokkal kisparcellás körülmények között Sóskúton MV Toborzó, Röjtökmuzsajon GK Szala búzafajtákat permeteztünk. A hatékonyság értékelhetőségének biztosítására az állományt mindkét helyszínen a kórokozó spóraszuszpenziójával mesterségesen fertőztük tejesérés kezdetén (Sóskút), illetve teljes virágzásban (Röjtömuzsaj). Az illóolajokat kézi nyomáspermetezővel két nappal a mesterséges fertőzés előtt (preventív, megelőző kezelés) illetve két nappal azt követően (kuratív, gyógyító kezelés) permeteztük a kalászokra. Az illóolajokat 0,1% illetve 0,2% koncentrációban alkalmaztuk. A diszpergáló képesség fokozására a permetlébe Silwet Star adjuvánst (0,02%) is adagoltunk. Sóskúton az állomány egy részét a mesterséges fertőzést követően összehasonlításként tebukonazol tartalmú gombaölő szerrel is kezeltük háti motoros permetezővel. Röjtökmuzsajon a fertőzéshez kedvező rendkívül csapadékos időjárás miatt a növényeket tejesérésben felülkezeltük. A kezelések hatékonyságát a kalászfertőzés gyakorisága, annak mértéke, illetve a belső szemfertőzöttség gyakorisága alapján értékeltük. A belső szemfertőzöttség meghatározásához a gabonaszemeket felületi fertőtlenítést követően táptalajon, illetve nedves szűrőpapíron tartottuk és a szemek felületén megjelenő gombatelepeket leszámoltuk *(2. ábra)*. Az eredményeket statisztikai módszerekkel szintén értékeltük.

Jelmagyarázat: K: kontroll, F: fahéj, Fm: fodormenta, BMi: borsosmenta 'Mitcham', BMe: borsosmenta 'Mexien'

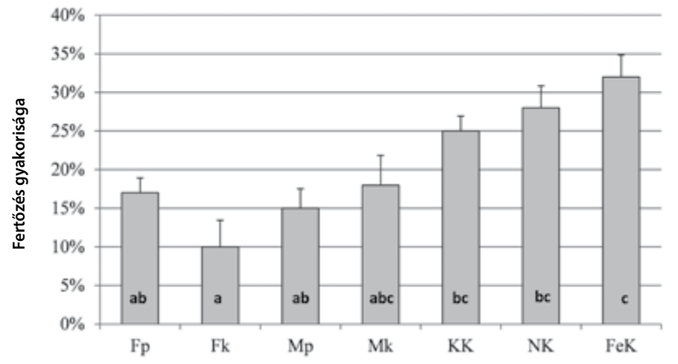
1. ábra | Az illóolajok hatása a kórokozó telepek területére mesterséges táptalajon

2. ábra | Kórokozó telepek nedves szűrőpapíron tartott gabonaszemeken

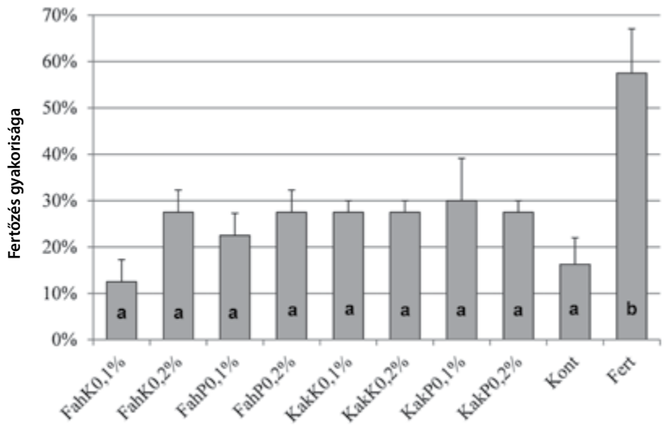
A 2012-ben uralkodó időjárási körülmények mellett a sóskúti búzaállomány kísérleti parcellájában a betakarításig a betegségre jellemző kalásztünetek nem alakultak ki, ugyanakkor a mesterségesen fertőzött növényeken 32% körüli átlagos belső fuzáriumos szemfertőzöttséget tapasztaltunk, táptalajon értékelve. Az illóolajokkal 0,1%-os koncentrációban végzett kezelések közül a szemfertőzöttség gyakoriságát a fahéjjal a fertőzés után két nappal végrehajtott kuratív permetezés szorította vissza a legnagyobb mértékben. A szemfertőzöttség gyakorisága a kezelés hatására kevesebb, mint harmadára csökkent a mesterségesen fertőzött növényekhez képest. A kezelés hatékonysága szignifikánsnak mutatkozott a fertőzött kontroll, a kezeletlen kontroll és az üzemi kontroll növényekkel összevetve, ugyanakkor az illóolajos kezelések hatása egymástól kevésbé különbözött *(3. ábra)*.

Röjtökmuzsajon 2013-ban a kalászhányás-virágzás idején hullott gyakori és nagymennyiségű csapadék elősegítette a mesterségesen fertőzött növényeken a kalászfuzáriózis terjedését. Az illóolajos kezelések a tejesérés végén felvételezett kalászfertőzés gyakoriságát minden esetben jelentősen visszaszorították a fertőzött kontroll növényekéhez képest. Leghatékonyabbnak a fahéj 0,1%-os olajával végzett gyógyító hatású (kuratív) kezelés bizonyult, amelynek hatékonysága Abott képlettel számolva elérte a 78%-ot *(4. ábra)*. A kalászokon kialakult fertőzés mértékét szintén a fahéj 0,1%-os olajával végzett kuratív kezelés gátolta

Jelmagyarázat: KK: kezeletlen kontroll, NK: üzemi kontroll, FeK: fertőzött kontroll, M: fodormenta, F: fahéj, p: preventív kezelés, k: kuratív kezelés

3. ábra | Sóskúton 2012-ben végrehajtott illóolajos kezelések (0,1%) hatása a fuzáriumos belső szemfertőzöttség gyakoriságára (p≤0,05)

Jelmagyarázat: Fah: fahéj, Kak: kakukkfű, Kont: kezeletlen kontroll, Fert: fertőzött kontroll, K: kuratív kezelés, P: preventív kezelés

4. ábra | Röjtökmuzsajon 2013-ban végrehajtott illóolajos kezelések hatása a fuzáriumos kalászfertőzöttség gyakoriságára (p≤0,05)

legnagyobb mértékben, a hatékonyság elérte a 83%-ot. Ugyanakkor a kezelések jelentős része nem gátolta számottevően a kórokozó kalászon belüli terjedését *(5. ábra)*. A nedves szűrőpapíron meghatározott belső szemfertőzöttség gyakoriságát egyik kezelés sem gátolta meggyőző mértékben a fertőzött kontroll szemekhez képest. A legnagyobb gátló hatást a fahéj 0,2%-os olajával végzett kuratív kezelés adta, amelynek hatékonysága 68% volt.

KÖVETKEZTETÉS, ÖSSZEFOGLALÁS

Annak ellenére, hogy laboratóriumi körülmények között a növények száraz daráléka, kivonata jelentősen gátolhatja a kórokozó növekedését, szabadföldi alkalmazásuknak korlátot szabnak a kijuttatás nehézségei illetve a szántóföldi hatékonysághoz szükséges töménység elérése. Ugyanakkor a gyógynövényekből nyert illóolajok mind laboratóriumi, mind szabadföldi körülmények között számottevő mértékben gátolhatják a kalászfuzáriózis kórokozóinak terjedését. Figyelemre méltó a fahéj illóolajának úgynevezett kuratív, gyógyító hatása, amely vizsgálatainkban következetesen megnyilvánult. A kuratív hatás utal olyan illóolaj komponensek nagymennyiségű jelenlétére, amelyek a fejlődő gombafonalak károsításáért felelősek. Az alkalmazott illóolajok, hasonlóan számos kereskedelemben kapható gombaölő szerhez, gátló hatásukat leggyakrabban a gombafonalak sejtmembránjának funkcionális és morfológiai megváltoztatásával érik el.

A permetezések során alkalmazott Silwet Star adjuváns helyettesíthető az illóolaj cseppecskék eloszlását segítő természetes eredetű anyagokkal (pl.: szójalecitin, mosószappan). Eredményeink alapján a fahéj illóolaja alkalmas jelölt az őszi búza kalászfuzáriózisa elleni védelemben, azonban a szabadföldi hatékonyság igazolásához további összehasonlító vizsgálatokra van szükség valós fertőzési viszonyok között a kezelések száma, az alkalmazott dózis illetve az adalékanyag változtatásai mellett.

Köszönetnyilvánítás: a kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/1-11-1-2012-0001 Nemzeti Kiválóság Program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

További köszönetünket fejezzük ki a Sóskút Fruct Kft. valamint a NÉBIH fajtakísérleti állomás munkatársainak a kísérleti helyszín biztosításáért.

Dr. Nagy Géza – Kovács Blanka – Kovács Flórián

**** A lektor megjegyzése:** a szakirodalmi hivatkozások megtalálhatók az eredeti közleményben (Növényvédelem folyóirat 49. éffolyam 9. szám 2013. 403-409. oldal).*

5. ábra | Egészséges (balra), közepesen (középen), illetve súlyosan (jobbra) fertőzött búzakalász

BIODIVERZITÁS A ZSELICSÉGBEN

Zaja *Péter* és *Anikó* biogazdálkodó a Zselicségben. Anikó Kiskunmajsáról, Péter egy mátrai faluból, Gyöngyöstarjánból származik. Péter vegyész-biológus mérnök, Anikó pedig közgazdásznak tanult. Péter vállalkozott az interjúra.

Zaja Péter a metszést mutatja be

– Gyermekkoromban be kellett segíteni a gazdálkodásba, de azt nem nagyon szerettem, ám amikor a saját lábamra álltam, nem volt idegen számomra a földdel való tevékenység. A Budapesti Műszaki Egyetemet végeztem el. Ott csöppentem bele a zöldmozgalomba az 1980-as évek közepén. Akkor az ökológiai alapú tevékenységünk és a zöld filozófiai eszmék (in memoriam „Piros") révén jutottam el a jövőkeresésben oda, hogy vidékre, faluba kell költözni. Az 1990-es évek elején kezdtünk el többedmagammal helyet keresni az életünkhöz. Egy tisztább, természetcentrikus életformát. Mi a feleségemmel a Zselicségben, Visnyeszéplakon találtuk meg az ideális helyszínt, itt is telepedtünk le.

A GAZDÁLKODÁS KEZDETEI

– Mikor kezdődött a biogazdálkodásuk?

– Amint leköltöztünk azonnal elkezdtünk kertet művelni, a feleségem családja és az enyém is gazdálkodott, valamennyire ebbe belenőttünk, így nem volt olyan nagy megrázkódtatás. Azt gondoltuk, hogy meg tudjuk termelni magunknak az egészséges élelmiszereket az önellátás szintjén. A zöldségeskertünkben gyakorlatilag mindent megtermelünk: fűszernövényeket, gyógynövényeket, maga a kert kb. 1000 m^2.

Sajnos olyan területet nem sikerült szerezni, hogy gabonát tudjunk termelni a mindennapi kenyérhez. Itt nagyon gyenge minőségű földek vannak, ezért csak ekkora konyhakertet láttunk érdemesnek művelni. Saját tulajdonú területünkből – ami 7 hektár – 3 hektár erdő, a többi hivatalosan gyep. Ezen legelő, rét besorolású területeken alakítunk ki ligetes gyümölcsösöket (madárodúkkal). Javarészt a Zselicben fellelhető régi gyümölcstájfajtákat ültetem, de ha barangolásaim során találok valami jó fajtát, akkor azt is átoltom a gyűjteményembe.

Van két régi fajta tehenünk (kárpáti borzderes), amelyeket félrideg körülmények között tartunk. Abszolút bio módon, de hivatalosan nem vontuk be őket a biotartásba, mivel javarészt saját magunk használjuk fel a tejet. Sajnos a bio ellenőrzési rendszer nagyléptékű, illetve nagy létszámú egységekre van kitalálva, így nem lenne értelme két tehenet adminisztrálni. Mi mindenben a minőséget keressük, a termékeinkben is erre törekszünk, a mennyiség másod- vagy harmadlagos szempont. Emellett a sokszínűség az, amit kiemelten kezelünk.

Hólyagos cseresznye virágzásban

Kárpáti borzderes

Tagjai vagyunk a Kárpát-medencei Gyümölcsész Hálózatnak (amelynek célja az alkalmazkodó gyümölcsészet elterjesztése, a régi tájfajták megőrzése), illetve emellett a Magyar Élőfalu Hálózatnak is.

TÁJHONOS GYÜMÖLCSFAJTÁK

– Hány fajta gyümölcsfát telepített?

– Almától a szelíd gesztenyén keresztül a házi berkenyéig minden megtalálható a kertemben. Almából megközelítően 60 fajtám van. Körtéből is 30-40 körüli, cseresznyéből olyan 15 fajta van. Az volt már az elején is a célkitűzésünk, hogy május elejétől decemberig mindig tudjunk a fáról friss gyümölcsöt levenni. Van egy-két almafajta, amit még decemberig is a fán lehet hagyni, továbbá ilyen növények közé tartozik a kökény, a csipke, ami télen szintén frissen szedhető.

– Ezeket a fajtákat saját maga gyűjtötte össze vagy a térségben adottak ezek a fajták?

– Is-is. Egyrészt azon a területen, amit sikerült megvásárolnunk, azon is volt egy-két régi fajta, ezek szerencsére már idősebb fák, ezek adják a termés javát. Ezeket színesítem évről-évre főleg olyan fajtákkal, amelyeket a Zselicből gyűjtök. Járom a Kárpát-medencét, Erdélyt és ha találok jó fajtákat, akkor azokból hozok oltóvesszőt és elszaporítom a területemen. Pár éve egy körülbelül 200 éves házi berkenyefát is találtam a környéken, nekem is vannak ugyan berkenyéim, de azok még csak 14-15 évesek, mostanában fordulnak majd termőre. A házi berkenye igazán nemes gyümölcs, a pálinkájának például kiváló beltartalmai értékei vannak. Húsvéti rozmaringból van 3-4 változatom, de a batulból, ami egy ősi magyar fajta, kiváló ízvilággal, abból is van két-három féle. Ezek tájváltozatok. Vannak olyan bőralmák, amelyeket errefelé találtunk. Ezekről a régi fajtákról tudni kell, hogy általában pihennek egy évet: az egyik évben nem terem, a következőben viszont igen. Ezeket a fákat semmivel nem permetezem.

– Mennyi idő alatt gyűjtötte össze ezeket az értékes és igen ritka fajtákat?

– Tizenöt éve folyamatosan gyűjtöm. Ez egyfajta küldetés, ezeknek a fajtáknak a terjesztése, a szaporítása, a felhasználása a háztartásban. a „Kárpát-medencei gyümölcsész hálózat” keretén belül valósul meg.

– A gyümölcs gazdája elmondja, hogy mik a növény jellegzetességei?

– Előfordul, hogy szerencsénk van, és igen, elmondják. A legtöbb esetben azonban nem találjuk meg a gazdáját, a használat folyamán megfigyeljük a tulajdonságait, hogy melyik mire jó. Semmihez sem használok vegyszert, mindegyik fajtát a maga természetességében gondozom. Száz éves fát is találtam, ami ellenállt mindenféle betegségnek, élt és virult. Ezekről oltóvesszőket szedek, oltványokat készítek, de egymás közötti cserekapcsolatok révén is sok értékes fajtához jutunk a hálózaton belül. Közösségi gyümölcsfa-iskolát csináltunk itt Visnyeszéplakon, ahol gyerekeknek mutatjuk meg az egyes fogásokat. Magról nevelünk vad gyümölcsöket alanynak, vadalmát, vadkörtét, vadcseresznyét. Az oltóvesszőket ezekbe oltjuk vagy szemezzük be. Elsősorban a helybélieket látjuk el a régi fajtákkal. Emellett szervezünk fajtabemutatókat is.

– Hogyan történik a fajtakiválasztás? A fajtaválogatás szempontjait hogyan tudja betartani?

– Leginkább egymás közötti tapasztalatcserével. Itt a Zselicben régen is fontosabb volt a gyümölcstermesztés és az állattartás, mint a zöldségtermesztés.

– Betegségekről beszélhetünk-e az őshonos fajtáknál, ha betegség bukkan fel, hogyan lehet ellenük védekezni?

– Az első legfontosabb védekezési forma, nem nagy tömegben, ültetvényben ültetni a régi fajtákat, hanem ligetes rendszerben, vegyesen, például almák-körték közé meggyet, őszibarackot stb. Így a betegségek se tudnak terjedni. Erre jó példa, amit egy gyümölcsész előadáson hallottunk: a Húsvéti rozmaring egy közismerten ellenálló fajta, de amikor létrehoztak belőle egy monoültetvényt, akkor egy rendkívül beteg facsoporttá alakult. Hiába régi fajta, de ha a mai technológiával termesztjük, akkor bizony beteg lesz.

– Metszi-e a fákat?

– Nem intenzíven, de igen. A fiatalabbaknál kialakítunk egy szellős koronaformát (ágsudaras csoportos koronaalakítás), lehetőleg a fajta természetes igénye szerint. A későbbiekben csak időszakos beavatkozást végzek, a besűrűsödés megakadályozására. Nem kényszerítjük intenzív metszésformával a termésnövekedésre, csak annyira nyúlunk bele, hogy a fényt beengedjük a fa belsejébe, így a növényvédőszereket is ki tudjuk küszöbölni.

„Kellemest a hasznossal” – munka és szórakozás

Ha nincs szemétdomb, a kerékpár is megteszi

ASZALVÁNYOK, LEKVÁROK

– Hogyan dolgozzák fel a termést?

– Mindent megpróbálunk aszalni, amit csak tudunk. Ezt tartjuk a legértékesebb, így a legfontosabb tárolási módnak. Emellett mindenféle lehetséges módon feldolgozzuk a gyümölcsöket: lekvárokat, ivóleveket, befőtteket, pálinkát készítünk. Igyekszünk kihasználni a nap melegét, (kicsit haladva a korral), van napaszalónk, amit szeptember végéig tudunk használni. Nem építettünk külön aszalókemencét, hanem ősszel-télen a sparherd fölött aszalunk.

Kajsziból, szilvából, körtéből, őszibarackból, csipkéből, azaz majdnem mindenből szoktunk lekvárt készíteni; szilvába és körtébe nem teszünk édesítőt, a kajsziba, csipkébe, őszibarackba mézet keverünk.

– Kik vásárolják ezeket a termékeket?

– Magát a nyers gyümölcsöt és az aszalványokat piacon is árulhatjuk. Volt egy-két biobolt, ahol a lekvárokat is el tudtuk adni. Közvetlen kapcsolatok révén adjuk el a legtöbb termékünket.

– Van szőlője is?

– Igen természetesen. Bár nem sok, csak kb. 300 tőke szőlőnk van: Kékoportó, Lakhegyi mézes, Bánáti rizling, Izabella, Otelló, Delavári, Pölöskei muskotály, Néró, Török muskotály és még pár ismeretlen fajta terem benne. Igyekszem a régi fajtákat termeszteni, olyat ami bevált a bioban (a Kékoportó, bánáti rizling nem az ellenállásáról híres, de adottság, mivel itt volt eredetileg). A szőlő egyébként csak kiegészítő dolog.

– A növénytermesztésben hogyan képesek a kártevőket féken tartani?

– Élünk a növénytársítás előnyeivel. Mindenféle virágokat ültetünk: büdöske, körömvirág, kerti borágó stb., emellett a gyógynövényes kertünk ott van a kert közepén, kakukkfű, citromfű, zsálya, kasvirág stb. terem benne. Hamut használunk a földi bolha, meztelen csiga ellen.

Káposztafélék, kelkáposzta, fejes káposzta, karalábé, kelbimbó, sok fajta paradicsom, paprika, többféle uborka és sok minden egyéb terem a kertünkben. Számos olyan fajta van, amiről csak utólag derül ki, hogy mik a tulajdonságai. Paradicsomból, uborkából, kukoricából is vannak ilyen cseréink, amiket a Civil Génbank révén szereztünk be.

– Mi az, ami leginkább pusztíthatja a növényeket?

– Ez leginkább az időjárástól függ. Emlékeim szerint 2006-ban volt egy hatalmas aszály, legyengültek a növények, akkor minimálisan tudtunk locsolni. Így könnyebben támadtak a károsítók is, ekkor már nem sokat szüreteltünk. Ha a zöldségeinknek, gyümölcseinknek megteremtjük az ideális feltételeket tápanyagban, vízellátásban stb., akkor sok gond nem lehet velük. A gyümölcskertészetben ezt „alkalmazkodó gyümölcsészetnek” hívjuk.

– Milyen ötleteket tud adni azoknak, akik ilyen típusú gazdálkodást akarnak folytatni?

– Amit mi csinálunk, a permakultúrához áll a legközelebb. A baromfiakat ráengedjük a kertre, kiszedik a bogarakat, a tehenek megeszik a hullott almát-körtét, kapunk tőlük kiváló minőségű trágyát, tehát egységes rendszerben kell gondolkodni, a sokszínűséggel megtakarítunk egy csomó növényvédelmet.

ERŐSÍTIK A TÁPANYAG-UTÁNPÓTLÁST

– A tápanyag-utánpótlásról kell-e beszélnünk?

– Idő kell, hogy minden helyreálljon a talajerőben. Mindenképpen szükség volna állati szervestrágyára, két évtizede műveljük a kertet, az utóbbi évekig ez nem volt megoldott. Igyekeztünk olyan trágyát szerezni, ami nem vegyszeres állattartásból van, de ez nem mindig sikerült. Mint említettem, most van két „Kárpáti borzderes” tehénkénk, ezekkel sok problémát orvosoltunk.

– Hogyan értékesítik a zöldséget?

– Cserekereskedelem révén. Amit mi termelünk, minőségi és nem nagy mennyiség. Van bevételünk, főleg a gyümölcsökből és a gyümölcskészítményekből. Kapunk területalapú támogatást, rengeteget dolgozunk, mivel nagy kézi munkaerőt igényel a termelés. Véleményem szerint messze nem tudjuk olyan áron értékesíteni a termékeinket, amelyben minden termelési részlet érvényesül. Sok kicsiből áll össze a gazdaságunk, mindenhez hit kell. Talán az eddigiekből kiderült, de nem árt hangsúlyozni: a feleségemmel elkötelezett hívei vagyunk a szerves vagy ökológiai gazdálkodásnak, semmilyen szinten nem helyezzük előrébb az anyagi hasznot a minőségnél. Következetesen igyekszünk betartani a biodiverzitás alapjait és a megszerzett ismereteket igyekszünk átadni a tudásra szomjazóknak. A biotermelés hívei vagyunk.

Ilonka Mária

A gyümölcsöskert kincsei

KÁRPÓTLÁS UTÁN LETT BIOGAZDÁLKODÓ

Komáromi János **nagydorogi biogazdálkodó kárpótlással szerezte vissza édesapja és nagyszülei birtokát. Jelenleg 60 hektáron gazdálkodik. Két éve van tanúsított bioterménye. Elkötelezett híve a biotermelésnek. Ősei földjén az 1970-es években macskagyökeret és kakukkfüvet termelt fizetéskiegészítésként.**

Tolna megyében főként gabonaféleségeket termelnek, a szántóföldjén volt fehér mustár, búza, kukorica, repce, napraforgó. Jelenleg 60 hektárból 17 hektáron lucerna, két hektáron kukorica, 1-1 hektáron a Székelyföldi Bivaly és a Mezőhegyesi lófogú kukorica terem. Azonkívül kölest termeszt 20 hektáron, ebből 14 hektár GK Alba, 3,5 hektár GK Piroska és 3 különböző tájfajta köles nő: 1 hektár Fertődi Piros, 1 hektár Jászberényi tájfajta, fél hektár Tápiószentmártoni tájfajta.

Három munkahelyet járt be: volt keverőüzemi műszakvezető a nagydorogi tápkeverő üzemben, aztán a bíróságon hivatalnok lett, 1988. február 1-vel a saját lábára állt. Szinte teljes egészében mezőgazdasági tevékenységből próbál megélni.

A SIKERES NÖVÉNYFAJTÁK

– Melyik a legsikeresebb növényfajta, amivel foglalkozik?

– Amit piacra vittem és a várakozásomnak megfelelően el tudtam adni, az a Bánkúti 1201-es búza és annak az egyik fajtakeveréke a legsikeresebb. Az idén magfelszaporítást is vállaltam, az összes termékem közül a búza részaránya 40 százalékos lesz.

– Hogyan tudja megoldani a vetésforgót?

– Három növényféleséget váltogatva termelek. Csak annyi mustárt termesztek, hogy a zöldtrágyavetéséhez elegendő legyen a megtermett mag, a búza és a köles váltják egymást, közte van lucerna, amit négy évig tartok egy helyen.

– Mennyire használja ki a pillangósok vetésforgóba illesztését: főként a betegségmegelőzéseknél vagy esetleg a gyomfertőződés megelőzésénél?

– Az egynyári pillangósoknál komoly problémát jelent a gyomosodás, mivel a biogazdálkodásban nem használunk gyomirtót. Fehérvirágú csillagfürttel próbálkoztam egy 2,5 hektáros területen. Természetesen sikerült a legaszályosabb évet kifognom erre a próbálkozásra és olyan dolgokat tapasztaltam, hogy elképedtem rajta. A fehérvirágú csillagfürt maga mellett szinte dédelgette, babusgatta a gyomokat és nevelte. Ellátta a gyomokat a megfelelő vagy a szükséges nitrogénmennyiséggel, úgy másodlagosan és ő maga meg alig ment valamire.

– Utána milyen növényeket próbált még meg, míg eljutott a mostani vetésszerkezethez?

– Próbálkoztam a repcével a biotermesztésben, de a rovarkártevők miatt ki kellett vegyem a sorból, mert a rovarkártevők elleni védekezés lehetősége nagyon szűkre szabott. A repcéről pedig tudva levő, hogy komoly rovartámadásoknak van kitéve.

– Mik azok a betegségek, amik megjelennek és a vetésforgó hogyan tudja hatásukat mérsékelni? Melyek a leggyakoribb betegségek és hogy védekezik ellenük?

– Természetesen nagy szerepe van a vetésforgónak a betegségek elleni védekezésben, hisz ha monokultúrába visszavetném vagy bárki visszaveti a kukoricát vagy a búzát, akkor azt tapasztalja, hogy a korábban nyomokban fellelt betegségek nagyobb arányában vannak jelen.

Amikor a búzát kiválasztottam, a Bánkúti 1201-est, az nem csak a nagyapám iránti nosztalgia miatt volt, hanem azért, mert a nagyapám korában egyáltalán nem alkalmaztak gombabetegségekre vegyszeres védekezést. Tulajdonképpen legfeljebb vetéskor, hogy ha valamilyen kockázattal számolniuk kellett, akkor maximum rézgáliccal csávázták a vetőmagot. Az volt a jellemző, hogy elvetették és a vetést követően, a tavaszi fogasolás után már csak az volt a dolguk, hogy szemlélgették a területet és a végén learatták. Tehát én ezért választottam, mert azt gondoltam, hogy a Bánkúti 1201-es búza nagyobb ellenálló képességű. Eddig csak a vetésfehérítő támadásával találkoztam, amely kártétele foltokban jelentkezett. Novodoros foltkezeléssel a kártétel kivédhető, vagy pedig a fertőzött pár négyzetméternyi területet egyszerűen kivágtam, hogy ne tudjon a fertőzés tovább terjedni.

BETEGSÉGEK ELLENI VÉDEKEZÉS

– Amennyiben lát ilyen betegséggócokat, akkor milyen megoldást alkalmaz?

– A biogazdálkodásnak megvannak az engedélyezett védekezéshez használható szerei. Novodort már említettem a vetésfehérítőre. Ezenkívül különösebb tapasztalatom még nincsen, mert nem kellett más ellen védekezni.

– A tápanyag-gazdálkodást miként oldja meg? Tudjuk, hogy a pillangósok megkötik a nitrogént a talajban, de mégis, ha úgy látja, hogy nem kellően ellátott a talaj, akkor mi az, ami még bevált módszer?

– Pillanatnyilag a pillangósokra, illetve a lucernatörésre építek. A pillangós megköti a nitrogént a talajban. Én úgy gondolom, hogy sok minden más tápanyag is a lucernagyökérben megtalálható. Hiszen a lucerna elég mély gyökerű, a szakirodalom szerint 14-16 méteres mélységre is képes lehatolni és az egyéb tápanyagokat ebből a mélységből szintén beépíti a gyökérzetébe. A szakirodalomban megtalálható, hogy a makroelemek vonatkozásában a lucernatörés szinte teljes értékű tápanyagpótlás. A termőföld képes egy termésszintet folytonosan produkálni. Ha megvizsgáljuk az erdők alját, a dűlőutak szélét, az árokpartokat, ott mindig dúsan zöldellő növényzetet talál az ember, anélkül, hogy azt bárki is tápanyagpótlással vagy trágyázással dúsítaná.

Jó termés ígérkezik (bal oldalon Komáromi János biogazda)

TANÁCSOK BIOGAZDÁLKODÓKNAK

– Milyen tanácsai lennének a pályakezdő biogazdálkodóknak? Mire figyeljenek?

– Korábban, öt évvel ezelőtt intenzív növénytermesztéssel foglalkoztam, sikerült hektáronként 10 tonna kukoricát termelni. De mellette sikerült komoly adósságállományt felhalmoznom is, amit az aratást vagy a betakarítást követő értékesítésnél alig-alig tudtam kiegyenlíteni az értékesített növényből származó árbevételből.

A leendő biogazdálkodóknak azt tanácsolnám, hogy állítsanak fel egy számvetést. A tanúsított bioterményt azt stabilan, jól el lehet adni a piacon, az idén több mint kétszereséért, mint a konvencionális terményeket.

– Most milyen termésátlagokkal termel?

– Lucernatörésben a Bánkúti 1201-es 2,8 tonnát produkált, a nem lucernatörésben pedig 1,8 tonnát termelt hektáronként.

– Hogyan tudja értékesíteni? Viszik-veszik? Bioként tudja eladni vagy konvencionálisként?

– Az idei termés még magtáron van, tehát még nem adtam el. Alkuban vagyok a leendő vevővel, de még nem fejeztük be az alkut. Tavaly Németországba ment el, 320 euróért adtam el a búza tonnáját. Az idén hasonló ár várható.

– Milyen betegséget észlelt a búzán, és miután felfedezte, hogyan tudott védekezni?

– Gombabetegség a szárrozsda, a levélrozsda és a lisztharmat. Ezek ellen tulajdonképpen engedélyezettek a réz-, illetve a kénalapú permetezőszerek, amelyeket természetesen feltüntettek a biogazdálkodásban használható szerek listáján. De én még ezeket sem használtam. Olyan mértékű betegség nem jelent meg nálam, hogy az számottevő lett volna. A „rettegett” fuzáriumosság a Bánkúti búzánál még soha nem jelentkezett. A vetésforgó nagyon fontos védekezés, és ha a harmadik évben kerül vissza egy kalászos gabona ugyanazon táblára, akkor a talajból induló fertőzésekkel gyakorlatilag már nem kell számolni.

– Mik a jövőbeli tervei?

– Folyamatban van egy beruházás, LEADER-pályázati támogatással. A LEADER-pályázaton megítéltek számomra 10 millió forint összegű támogatást, a saját erőn túl ezt használom fel a termelést segítő gépek beszerzéséhez. A tisztítógép megvan, ezután a tönkölybúza hántolót, a köves malmot, illetve a lisztszitát és a köles hántológépet kellett telepíteni, valamint az ezekhez szükséges eszközöket, a porleválasztókat, meg a frakciószétválasztó, illetve az anyagmozgató berendezéseket szerzem be. Ez olyan stádiumban van, hogy valószínűleg 2014 májusában a próbaüzemet el tudom indítani. A csomagológép segítségével az általam megtermelt gabonaféleségeket konyhakész, illetve félkész állapotban tudom kiszerelni és eladni.

I. M.

BIOZÖLDSÉGEK FELDOLGOZÁSA A CGC HUNGARY KFT.-NÉL

A CGC Hungary Kft. Magyarország egyik legnagyobb zöldségkonzerv gyártója, amely 2011 óta foglalkozik biozöldségek feldolgozásával a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. tanúsításával.

Nagy hangsúlyt fektetünk a biozöldség nyersanyagok termeltetésére, hiszen csak jó minőségű, megbízható beszállítótól származó nyersanyagból tudunk olyan minőségű bioterméket gyártani, amely megfelel a legigényesebb vevőinknek is. A zöldségnövények termeltetésére szerződést kötünk a termelőkkel, ezáltal kiszámítható piacot biztosítunk számukra.

A bio nyersanyagok esetén a termelőknek is bio tanúsítvánnyal kell rendelkezniük és be kell tartaniuk az ökológiai gazdálkodás szabályait. A termelőkkel szorosan együttműködve, a talaj előkészítéstől a betakarításig folyamatosan figyelemmel kísérjük a növények fejlődését. Előre meghatározott vetési, betakarítási és feldolgozási ütemterv alapján dolgozunk, így a megtermelt nyersanyag a legkiválóbb minőségben, az ökológiai státuszát folyamatosan fenntartva, a leggyorsabban és a legnagyobb hozzáadott értékkel kerülhet feldolgozásra.

A termesztéstechnológiai tanácsadáson kívül más eszközökkel is igyekszünk a termelők munkáját segíteni. Beszerezzük és megelőlegezzük a vetőmagot, amely igazoltan bio vagy csávázatlan vetőmag. Betakarító gépet és szállítójárművet biztosítunk kedvezményesen a termelők számára.

A termelők által előállított bio nyersanyagok feldolgozása a CGC Hungary Kft. debreceni gyárában történik. A gyár több mint 50 éves hagyománnyal rendelkezik hőkezeléssel tartósított zöldségkonzervek gyártása terén. Öt előkészítő és öt töltő-zárósoron változatos formátumú dobozos és üveges zöldborsó-, csemegekukorica-, zöldbab- és zöldségkeverék konzerveket készítünk. Ökológiai tevékenységünkben a legjelentősebb volument évek óta a bio csemegekukorica konzerv gyártása jelenti, de a palettánk idén kibővült ökológiai származású zöldborsó, zöldbab és sárgarépa feldolgozásával is. 2013-ban 1600 tonna bio nyersanyagból gyártottunk bio zöldségkonzervet, amelyből 1350 t csemegekukorica volt.

Az ökológiai gyártás szabályainak megfelelően a bio nyersanyagot a konvencionális nyersanyagtól időben elkülönítetten, a gyártósorok teljes takarítása és fertőtlenítése után dolgozzuk fel. A feldolgozási folyamat mindig ellenőrzötten, nyomon követhetően, és előre megtervezett szabályok szerint működik a nyersanyag minőségének ellenőrzésétől a feldolgozás lépéseinek folyamatos felügyeletén keresztül az előállított konzerv minőségének ellenőrzéséig.

A bio zöldségkonzervek esetében a nyersanyagok előkészítését (tisztítását, válogatását) követően, azokat jellemzően kis kiszerelésű csomagolásba töltjük. A piacon népszerűek a 370 ml-es hagyományos konzervüveges és a 212 ml-es és 425 ml-es fémdobozos termékek is.

A biotermékekben az egyéb mezőgazdasági eredetű összetevők (pl. cukor) is ökológiai gazdálkodásból származnak, továbbá adalékanyag mentes étkezési sót használunk.

A letöltött konzervek tartósítása pusztán hőkezeléssel történik, amely lehetővé teszi, hogy a feldolgozott növényi nyersanyag hosszabb időn keresztül megőrizze kiváló minőségét.

A bio zöldségkonzervek egyszerűen tárolhatóak, szállíthatóak anélkül, hogy az ökológiai jellegük sérülne, így eltérően a friss fogyasztásra szánt ökológiai termékektől, piacra jutási lehetőségük időben és térben is kiszélesedik.

Termékeinket egyedi kóddal látjuk el, ezáltal a tárolás, szállítás és kereskedelem bármely pontján azonosíthatóak, illetve a parcelláig visszakereshetőek. A biotermékek címkéjén és a szállítási dokumentáción az előírásnak megfelelően feltüntetjük az organikus eredetet.

A gyár tradicionálisan rendelkezik az IFS és BRC szabványok alapján kiépített minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerrel, amely szavatolja, hogy az előállított zöldségkonzervek minősége és biztonsága megfeleljen a legszigorúbb vevői elvárásoknak is. Az ökológiai feldolgozás követelményeit beépítettük a már meglévő minőségirányítási rendszerünkbe, így biztosítva azok maradéktalan és következetes betartását. A bio feldolgozás követelményeinek teljesülését nemcsak a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft., hanem a vevők által küldött auditorok is ellenőrzik és elfogadják.

Köszönhetően a termelőkkel folytatott eredményes együttműködésnek és a feldolgozás során következetesen megvalósított technológiai, minőségügyi követelményeknek, a gyár által előállított ökológiai és hagyományos zöldségkonzervek a vevők által elfogadottak és keresettek.

A hatékony piacra jutásban döntő szerepe van annak is, hogy a CGC Hungary Kft. mint a CECAB francia cégcsoport leányvállalata a termékek értékesítésében együttműködik a cégcsoporttal. Ennek eredményeként a gyár által előállított termékek döntő többsége Európai Uniós piacra, főleg Nyugat-Európába került értékesítésre. Biotermékeinket Ausztriába, Németországba és Skandináviába szállítjuk. Hamarosan a magyar áruházak polcain is megjelennek az üveges Globus biokonzerveink.

A biotermékek jelenleg 3%-át teszik ki konzervgyártásunknak. A kis arány ellenére ez a legígéretesebb, legdinamikusabban fejlődő szegmens. Az ökológiai termékek piaca folyamatosan bővülő, fizetőképes keresletet jelent. Évről évre egyre több és többféle biotermékre van igény, amely azt is jelenti, hogy egyre több bio nyersanyagra van szükségünk. Jelenleg az ökológiai nyersanyag mennyisége a szűk keresztmetszet, a gyár a jelenlegi mennyiség sokszorosát is fel tudná dolgozni. Folyamatosan keressük az ökológiai gazdálkodást folytató termelőket annak érdekében, hogy közösen hasznosítsuk az ország kedvező adottságait a biogazdálkodásban és feldolgozásban.

Ludman Sándor
agronómiai beszerzési vezető

ENSZ JELENTÉS: A MEZŐGAZDASÁGBAN PARADIGMAVÁLTÁSRA VAN SZÜKSÉG

Az ENSZ Kereskedelmi és Környezetvédelmi Konferencia (TER13) 2013-as jelentése szerint a fejlődő és fejlett országokban egyaránt szükség van a mezőgazdaság fejlődésében bekövetkező paradigmaváltásra: a zöld forradalomtól elrugaszkodó, a valódi ökológiai szempontú hatékonyság növelésére irányuló megközelítés szükséges. Ez egy gyors és jelentős elmozdulást jelent a konvencionális, monokultúrán alapuló és magas külső anyagbeviteltől függő ipari termeléstől a fenntartható, megújuló termelési rendszerek mozaikjai felé, amely jelentősen javítja a mezőgazdasági kistermelők termelékenységét is.

Lépéseket kell tennünk a mezőgazdálkodás lineáris megközelítésétől a holisztikus megközelítés felé, amely felismeri, hogy a gazdálkodó nem csupán mezőgazdasági árutermelő, hanem egy agro-ökológiai rendszer működtetője is, amely számos közjavat és szolgáltatást nyújt (pl. vízkészlet, talaj, táj, energia, biodiverzitás és rekreáció).

A TER13 kiemeli, hogy a szükséges átalakítás sokkal súlyosabb annál, minthogy egyszerűen csiszolást hajtsunk végre a meglévő ipari mezőgazdasági rendszeren. A mezőgazdaság multifunkcionalitásának, a vidékfejlesztés döntő fontosságú szerepének jobb megértésére hívja fel a figyelmet, valamint arra, hogy milyen jelentős szerepet játszhat az erőforrások kezelésében, valamint a klímaváltozás mérséklésében és a hozzá való alkalmazkodásban. Komoly kihívást jelent azonban az, hogy rendkívül nagy számban várnak módosított termelési módszerek elfogadásra, sok fontos irányítási kérdést kell megoldani, és előttünk állnak az élelmiszer termelői- és értékesítési hálózat, valamint a jelenlegi kereskedelmi szabályok visszáságainak problémái. A TER13 *„Ébredjünk, mielőtt túl késő lesz! Most tegyük teljesen fenntarthatóvá a mezőgazdaságot az élelmiszerbiztonság megteremtéséért a klímaváltozás idején”* című jelentés 2013. szeptember 18-án jelent meg. Több mint 60 nemzetközi szakértő vett részt a kihívások átfogó elemzésében és a legmegfelelőbb stratégiai megközelítések kidolgozásában arra vonatkozóan, hogyan kezeljük holisztikusan az egymással összefüggő éhezés és szegénység problémáját, a vidéki megélhetést, a társadalmi és nemek közötti egyenlőtlenségeket, a rossz egészségügyi állapotot és táplálkozást, a klímaváltozást és a környezeti fenntarthatóságot – mely a jelenlegi tárgyalások egyik legérdekesebb és legkihívóbb tárgya.

A jelentés kiemeli, hogy a mezőgazdasági fejlődés igazi válaszút előtt áll. Ezt illusztrálandó, az élelmiszerárak a 2011 és 2013 közepéig tartó időszakban majdnem 80%-kal voltak magasabbak, mint 2003 és 2008 között. Annak ellenére, hogy az elmúlt negyven évben a világszintű műtrágya-felhasználás nyolcszorosára nőtt, a világszintű gabonatermesztés ezalatt alig nőtt kétszeresére. A mezőgazdasági termelékenység növekedési üteme a közelmúltban az évi 2%-ról 1% alá esett. Két világszintű környezeti problémának is a mezőgazdaság az okozója (a talajok nitrogén szennyezettsége, valamint a vizek és a biodiverzitás csökkenése). Délen, leszámítva a közlekedési ágazatot, a globális felmelegedésnek nem csupán az egyedüli legnagyobb, de a legdinamikusabb forrása is a mezőgazdasági eredetű üvegházhatást okozó gáz kibocsátás. Annak ellenére, hogy a világ fejenként jelenleg már elegendő kalóriát termel, hogy ellásson akár egy 12-14 milliárdos globális populációt, még mindig az éhezés jelenti a legnagyobb kihívást. Közel egymilliárd ember krónikusan éhezik és másik egymilliárd alultáplált. Mintegy 70%-a ezeknek az embereknek maguk is kistermelők vagy mezőgazdasági munkások. Ezért az éhség és alultápláltság nem az elégtelen fizikai ellátás jelensége, hanem a mindenkori szegénység eredménye és mindenekelőtt az élelemhez való hozzáférés problémája. Ahhoz, hogy ezek az emberek élelmiszer-önellátók legyenek, vagy a mezőgazdálkodás révén megfelelő jövedelemhez jussanak és élelmiszert vehessenek, a középpontba kell állítani a jövő mezőgazdaságának átalakulását. Továbbá, ahelyett, hogy megoldandó problémaként kezelnénk, adottnak vesszük a jelenlegi túlzott keresleti trendeket a bioüzemanyag iránt, a gabona és olajos magvak állati takarmányként történő koncentrált felhasználását, a túlzott húsmennyiségre alapozott étrendet, a betakarítás után visszamaradó élelmiszerhulladékot. Megkérdőjelezhető, hogy a nemzetközi politikai viták-ban továbbra is a növekvő ipari mezőgazdasági termelés kap prioritást, leginkább a „kevesebb környezeti költséggel történő növekvő élelmiszer előállítás” szlogennel fémjelezve.

Nem hozta meg a várt eredményt az a stratégia, amelyet a nemzetközi piacokra támaszkodó fejlődő országoknak javasoltak, miszerint az alapvető élelmiszerekre vonatkozó keresletet elégítsék ki, miközben a „jövedelmező” termelői piacra szánt termékekre specializálódjanak. Ez a stratégia ugyanis olyan feltételeken alapult, amelyek drasztikusan megváltoztak a századforduló óta, nevezetesen az alapvető élelmiszerárak alacsony voltára és a nemzetközi piacok zavartalan ellátására. A globalizáció is a túlzott specializálódást ösztönözte, amely néhány növekvő mértékben termesztett növényen alapult, melynek termelése hatalmas költségeket emésztett fel. Mindez súlyosbítja a mezőgazdaság környezeti válságát és csökkenti rugalmasságát. Most arra van szükség, hogy olyan változatos termelési minták felé mozduljunk el, amelyek a mezőgazdaság multifunkcionalitását tükrözik és elősegítik a zárt tápanyagkörforgást. Sőt, mivel a környezeti externáliák többnyire nincsenek beépítve, a széndioxid-adó egy ritka kivétel, a szabályozás és szén-dioxid piac is nagyrészt működésképtelenek. Olyan kereskedelemi szabályok megteremtésére van szükség, amelyek a regionális/helyi élelmiszertermelésnek adnak prioritást.

A klímaváltozás drasztikusan érinti a mezőgazdaságot, elsősorban azokban a fejlődő országokban, ahol a legmagasabb a népességnövekedés, azaz a szub-szaharai Afrikában és Dél-Ázsiában. Ennek fényében a mezőgazdaság alapvető átalakulása jelentheti a 21. század egyik legnagyobb kihívását, a nemzetközi biztonságot is beleértve. Az egyre nagyobb nyomással jelentkező élelmiszer-biztonság és a hozzákapcsolódó földhöz és vízhez való jutás okozói: a jövőbeni sokkal lassúbb mezőgazdasági termelékenység növekedés, a leginkább szűkös erőforrásnak és klímaváltozásnak kitett régiókban gyorsan növekvő népesség és a mezőgazdaság elhatalmasodó környezeti válsága. Ez a helyzet óhatatlanul gyakoribb és súlyosbodó zavargásokhoz vezet, amit az élelmiszerárak növekedése, az egyidejű politikai instabilitás, a nemzetközi feszültség okoz, amely az erőforrás-konfliktusokhoz és az éhező népesség elvándorlásához kötődik.

Szerkesztette és fordította:
Sárközy Adrienn

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. hivatalos közleményei

1. A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. Alap-feltételrendszerének változásai

A 2. Fogalommeghatározás c. fejezet 29) pontja az alábbira módosul:

29) „Növénytermesztés": mezőgazdasági növényi termékek előállítása, beleértve a vadon termő növények és gombák gyűjtését (a Biokontroll rendszerében: vadon termő növények) is.

A 3.6. Az ökológiai gazdálkodásban használható feldolgozott takarmányok jelölése című fejezetben lévő címke mintákról (11. és 12. ábra) a „A termék génmódosított szervezetet nem tartalmaz." állítás törlésre került.

A 7.1.6.4. Szokványos takarmánycímű fejezet 2) bekezdése az alábbira módosul:

2) A gazdasági szereplő az 1) c-d) pontok szerinti rendelkezések alkalmazásának szükségességét dokumentumokkal kell, hogy bizonyítsa.

A 7.1.6.5. Takarmányozásban felhasználható egyéb anyagok című fejezet az alábbi ponttal egészül ki:

8) Használhatók a 7.1.6.4. 1) b) pontban felsorolt anyagok.

A 7.2.1. A méhek származása című fejezet 1) bekezdése az alábbira módosul:

1) A méheknek ökológiai gazdálkodási egységből kell származniuk és az ökológiai méhészet előírásai szerint kell tartani a méhcsaládokat. Magyarországon tenyészteni, illetve forgalmazni kizárólag az elismert Pannon méh fajtát szabad.

A 7.2.3. A méhek etetése című fejezet 2) bekezdése az alábbira módosul:

2) Méhcsaládok etetése csak akkor engedélyezett, ha a kaptárak túlélése az éghajlati viszonyok miatt veszélybe kerül. Az etetés ökológiai mézzel, ökológiai cukorsziruppal, vagy ökológiai cukorral történhet.

A 7.3. Az EU bio rendeletekben részletesen szabályozott akvakultúra halastavi haltartás előírásai, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. saját előírásai szerint fejezetcím alatti, zárójelben lévő mondat az alábbira módosul:

A saját előírás alkalmazásának lehetősége az EU bio rendeletek értelmében 2015. január 1-ig áll fenn.

A 7.3.B 5.1. Betegség megelőzés című fejezet 5) bekezdése az alábbira változott:

5) A külső élősködők elleni biológiai védekezés érdekében csak egészséges, nem fertőzött halakat lehet behozni a gazdaságba.

A 7.4. Az EU bio rendeletekben részletesen nem szabályozott vadaskerti vadtartás előírásai című fejezet változásait vadtartással foglalkozó partnereink részére kiküldjük.

13.4. Növénytermesztő és növénygyűjtő gazdasági szereplőre vonatkozó ellenőrzési előírások, amelyeket a minden gazdasági szereplőre vonatkozó ellenőrzési előírásokon túl kell betartani című fejezet 4) bekezdése az alábbi ponttal egészül ki:

e) a felhasznált vetőmagok, szaporítóanyagok eredetére, a származását igazoló fémzárcímkére, vagy a származási bizonyítványra vonatkozó információk.

A 14. melléklet: Kiemelten kockázatos GM területek című melléklet táblázata a burgonyára vonatkozóan az alábbiak szerint egészül ki (a táblázat többi része változatlan marad):

Termékcsoport (a*-gal jelölt termékek felhasználás előtti vizsgálatát el kell végezni)	Leggyakoribb kockázatos alkotóik (a*-gal jelölt termékek felhasználás előtti vizsgálatát el kell végezni)	Nem kell a vizsgálat az I. és 2. oszlopban szereplő termékeknél, ha:
NÖVÉNYEK ÉS VETŐMAGVAIK		
Burgonya*		Hazai
TAKARMÁNY ALAPANYAGOK		
Burgonya	fehérje*, szirom*, pehely*	Hazai
Burgonya	keményítő*	Hazai

Tördelési hiba miatt az előző verzióból kimaradt, alábbi melléklet visszakerül:

17. melléklet: A növény- és gombatermesztésben engedélyezett tisztító- és fertőtlenítő szerek pozitív listája

Jelenleg nincs meghatározva.

új verziószám: AF/10:2012_v4
hatályos: 2014. január 1-től visszavonásig vagy módosításig

2. Az Eljárások listája a feltételrendszer előírásaitól való eltérésekre (Szankciókatalógus) c. kiadványunk 14.13. pontja az alábbira módosul:

		F1	F2	SZ1	SZ2	SZ3
14.13.	Régióból és régión kívülről származó takarmányokkal kapcsolatos jogszabálysértések	①	②③			

új verziószám: SZ-1/14
hatályos: 2014. január 1-től módosításig vagy visszavonásig

3. AZ „IMPORT" TANÚSÍTVÁNY HITELESÍTÉSÉRE KIJELÖLT SZERVEZETEK:

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság, Élelmiszer-forgalmazás Felügyeleti Osztályának tájékoztatása szerint a hatóság az import tételekhez kapcsolódó, az 1235/2008/EK rendelet V. melléklete szerint kiállított „kétoldalas tanúsítvány" 17. rovatának hitelesítéséért felelős szerveiként a jóváhagyott magyarországi állategészségügyi határállomásokat jelölte ki, amelyeknek a hitelesítést kötelező elvégezni. A jóváhagyott állategészségügyi határállomások a következők: Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, Záhony, Röszke, Eperjeske, Kelebia.

Dr. Roszík Péter

Miért ajánljuk a Magyar Élelmiszer-tudományi és Technológia Egyesületet az Ön figyelmébe?

- Tagja lehet egy 63 éves múlttal rendelkező szakmai körökben ismert és elismert egyesületnek, ahol nemcsak ismeretek bővítésére van lehetőség, hanem a szakmai beszélgetések, rendezvények alkalmával, értékes információkkal, kapcsolati tőkével, kooperációval gazdagodhat.
- Tudományos szakmai és tapasztalati hátteret biztosítunk.
- A MÉTE segít feltárni az élelmiszer ágazat lehetőségeit, kihívásait, problémáit, megfelelő módon kommunikálja azt akár a hivatalok, akár a civil szervezetek/ fogyasztók, akár a sajtó felé.
- Bele kerülhet a szakma vérkeringésébe. (nemzetközi, hazai szervezetek, kamarák, kutató központok, hivatalok, VM, laborok, sajtó)
- On-line hírlevelünkben, honlapon és facebook oldalunkon rendszeresen informáljuk tagjainkat a szakmai és egyesületi élet jelentősebb eseményeiről.
- Szakmai rendezvényeink a „termőföldtől az asztalig" gyakorlatnak megfelelően az élelmiszeripari ágazat teljes vertikumában szereplők ismereteit gyarapítja.
- Közvetlen kapcsolatot ápolunk a szakmai utánpótlást biztosító intézményekkel. (szakiskolák, egyetemek)
- Tagjaink egyesületünk támogatásaként kapják szaklapjainkat, ami már önmagában nagyobb értéket képvisel, mint a tagság éves összege.

Érdeklődés esetén további részletekkel közvetlenül állunk rendelkezésre!

mete

1117 Budapest, Dombóvári út 6-8.
Tel./Fax:+36/1 214-6691/92
Mobil:+36/30 461-0209
E-mail: mail.mete@mtesz.hu
Internet: www.mete.hu

Múlt számból! Küldtem mailt, még nem válaszoltak.

Agrar Impex GmbH

lenmag
napraforgómag
gabonafélék
repce
tökmag

Bio Suisse - EU Bio - konvencionális termékek

Auer-Pozsgay Adrienn
Kérdés, eladási vagy vásárlási szándék esetén magyar kolléganőnk szívesen áll rendelkezésükre az alábbi elérhetőségen:

Email: adri.pozsgay@agrar-impex.de

Agrar Impex GmbH

Tel. +49(0)941-20827550
Fax. +49(0)941-20827552
www.agrar-impex.de
info@agrar-impex.de